

LIETUVOS

Kaina 30 cnt.

Karininkų Ramovės

SAITYKLAS

KARYS

Nr. 27

Pažymėtini įvykiai prieš 10 metų.

1919 metų liepos mėnuo.

- 9 d. Panevėžio grupės bare bolševikai, persikėlę per Dauguvą, puolė latvius ir užėmė Beverną. Latviai pasitraukė į Kaltenbrunen.
- „ Mūsiškiai po kautynių užėmė Eglaitę, Rautensee ir Suveką. Paėmė daug bolševikų nelaisvėn, 7 kulkosvaidžius, 6 lauko virtuves, 16 porinių vežimų su pakinktais ir daug kito turto.
- „ Ukmergės grupės bare mūsiškiai apšaudė bolševikų pozicijas iš artilerijos Baltriškių bažnytkaimio rajone.
- „ Lenkų fronte, Vievio rajone, įvyko su lenkais susirėmimas. Lenkai pasitraukė. Taip pat lenkai pasitraukė iš Merkinės, Daugų ir nuo Alytaus.
- „ 9 val. 30 min. lenkai puolė mūsų uždvorą Obenių kaime (2 klm. į rytus nuo Kietaviškio). Čia įvyko smarkesnės kautynės ir užsitęsė ilgesnį laiką. Vėliau lenkai įėjo Kietaviškio miestelin, suėmė policiją ir išsivežė.
- 10 d. Panevėžio grupės bare kautynės tęsiasi. Mūsiškiai pasiekė Neu Grunvald, Alt Grunvald, Šarlotenhof, Barniškių liniją.
- „ Ukmergės grupės dalys visu frontu puola bolševikus, bet negali išmušti gerai įsitvirtinusių bolševikų iš jų pozicijų. Mūsiškių daug užmuštų ir sužeistų.
- „ Lenkai užėmė Dūkštą.
- „ Lenkų fronte mūsiškiai užėmė Kalvių miestelį. Daroma žvalgyba link Stakliškių ir Jezno.
- 11 d. Iš Kauno išėjo vokiečiai.
- „ Latvių partizanai, mūsiškiams nepranešę, atsitraukė ir tuo būdu mūsų Panevėžio grupės dalys po kautynių turėjo atsitraukti iki linijos ežerų Subato, Rautensee ir toliau į šiaurę. Kautynėse turėjo daug nuostolių karininkų ir kareivių.
- „ Ukmergės grupės dalys išmušė bolševikus iš pozicijų linijoje: Drobai (4 klm. į šiaurės rytus nuo Vojašiškio), Trinkušiai (1,5 klm. į šiaurės rytus nuo Vojašiškio), Vyželiai (5,5 klm. į pietų rytus nuo Vojašiškio). Paimta 40 bolševikų nelaisvėn ir daug grobio. Vėliau po smarkių kautynių mūsiškiai išvijo bolševikus iš Šilaičių (4 klm. į šiaurės vakarus nuo Vojašiškio), Daubariškių (5 klm. į šiaurės vakarus nuo Vojašiškio), Beržoriškių (6 klm. į šiaurės rytus nuo Vojašiškio), Daneikių (6 klm. į šiaurę nuo Vojašiškio), Kiemonių (6 klm. į pietus nuo Degučių), Čepeliškių (7 klm. į pietus nuo Degučių).
- „ Lenkų fronte mūsiškiai pasistūmė link Stakliškių. Lenkų žvalgai pasirodė Pikelionių kaime (4,5 klm. į rytus nuo Stakliškių), bet, pamatę mūsų žvalgus, atsitraukė.
- 12 d. Panevėžio grupės dalys, paliai geležinkelį, po kautynių atsitraukė iki Eglaitės. Kautynėse su bolševikais nuo liepos mėn. 6 dienos iki 12, mūsiškių nukauta 1 karininkas, 27 kareiviai; dingusių be žinios 18 kareivių; sužeistų 7 karininkai ir 217 kareivių. Mūsiškiai paėmė iš bolševikų 8 kulkosvaidžius, 157 kar. nelaisvėn, 6 lauko virtuves, 300 šautuvų, 200.000 šovinių, 38 arklius ir 15 vežimų.
- 12 d. Ukmergės grupės dalys veda žvalgybą link Salako. 11 val. po kautynių mūsiškiai užėmė Salako miestelį. Salake paimta 12 bolševikų kareivių nelaisvėn.
- „ Vokiečiai pietuose apleidžia Lietuvos teritoriją į rytus iki linijos: Augustavas — Černabrodai — Seinai — Kalvarija — Mariampolė — Pilviškiai — Šakiai.
- „ Gautas pranešimas, kad Biržuose pasirodė apie 200 ginkluotų vokiečių kareivių.
- „ Lenkų fronte lenkai puolė 2 kartu mūsų sargybą Pikelionių kaime (4,5 klm. į rytus nuo Stakliškių). Abu puolimai atmušti. Kita lenkų grupė 2 kartu puolė mūsiškius Piktakiemio — Burbiškių rajone (į pietų vakarus nuo Kietaviškio). Puolimai atremti.
- „ Mūsiškiai išvijo lenkus iš Druskininkų miestelio.
- 13 d. Bolševikai iš sunkiųjų ir lauko patrankų šaudė 2 valandas į Salako miestelį ir į apkasus Salako rajone. Vėliau buvo pradėję grandimis eiti pirmyn, bet buvo atmušti. Paimta 10 bolševikų nelaisvėn.
- „ Lenkų fronte mūsų dalys iš Butrimonių miestelio pasitraukė, nes į tą miestelį jėga įsiveržė lenkai.
- 14 d. Panevėžio grupės bare bolševikai atstūmė mūsų uždvoras iš Aleksandravėlės, bet naktį mūsiškiai Aleksandravėlę vėl užėmė.
- „ Ukmergės grupės bare 10 val. bolševikai bandė eiti pirmyn link Salako iš Rudakiškių ir Drobiškių kaimų, bet buvo sulaukyti. Vėliau bolševikai pradėjo pulti Ukmergės grupės dešinįjį sparną, puolimas tai pat buvo atremtas. Paimta 3 bolševikai nelaisvėn.
- „ Gautos žinios, kad Mintaujoje yra apie 16.000 vokiečių kariuomenės; iš jų apie 8.000 yra rusų belaisviai aprenkti vokiška uniforma. Jų tikslas užimti Rygą.
- „ Lenkų fronte ties Kietaviškiu lenkai norėjo prasiveržti pro mūsų sargybas, bet mūsiškiams apšaudžius turėjo pasitraukti.
- 15 d. Atskiros brigados štabas pavadintas II brigados štabu. Šios brigados sudėtin įėjo: 2 pėst. pulkas, Panevėžio atskiras batalionas, Mariampolės batalionas, Atskira gudų kuopa, 1, 2 ir 3 baterijos.
- „ Atidaryta prie Telšių komendantūros ligoninė.

Buvusiam Karo Mokslo Valdybos viršininkui

plk. inž. Dirmantui

dėl jo mylimo tėvelio mirties reiškiamo
giliausios užuojautos.

Vyr. Št. Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininkas ir karininkai.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XI metai.

Kaunas, 1929 m. liepos m. II d.

Nr. 27 (527)

Amžina taika ar būsiamasis karas.

Dabartiniu metu, kada beveik visos valstybės pasirašo vadinamąjį „Kelogo paktą“ (amžinosios taikos sutartį) ir kada š. m. balandžio m. Genevoje (Šveicarijoje) dirbo tarptautinė paruošiamoji nusiginklavimo konferencija, įdomu pažiūrėti, kaip šis reikalas atrodo teorijoje ir praktikoje.

Šioje konferencijoje Vokietijos atstovas Bernsdorf'as padarė pasiūlymą uždrausti būsiamajame kare vartoti orlaivius kaip puolimo priemonę, tačiau Prancūzijos atstovas tą pasiūlymą atmetė. Jo nuomonė, civilius piliečius nuo priešų orlaivių užpuolimo globoja tarptautinė teisė, o antra, patys orlaiviai esą gera apsauga.

Be to, Amerikos Jungtinių Valstybių atstovas Gibson'as įteikė pasiūlymą dėl jūrų karo jėgų sumažinimo. To pasiūlymo išdavos dar nežinomos. Bet tai viskas teorijoje.

Dabar pažiūrėsime, kaip atrodo praktikoje. Vienas iš žymiausių žmonių būdo žinovų Frank'as Simmonds'as laikraštyje „Review of Reviews“ (apžvalga apžvalgų) taip apibūdina žmonijos gyvenimo momentus. „Ateis kada nors laikai, kada karas išnyks pasaulyje. Bet dabartinėms kartoms tie laikai dar esą labai toli. Jie prasidės tik tada, kada pasikeis žmogaus būdas, kada žmonija vadovausis tik protu, o ne kumščio jėga.“

Bet tokio žmogaus būdo pasikeitimo mūsų žemė palauks dar porą šimtų metų, jeigu ne porą tūkstančių metų, o tuo tarpu tautos ir valstybės, senu įpročiu, ko-

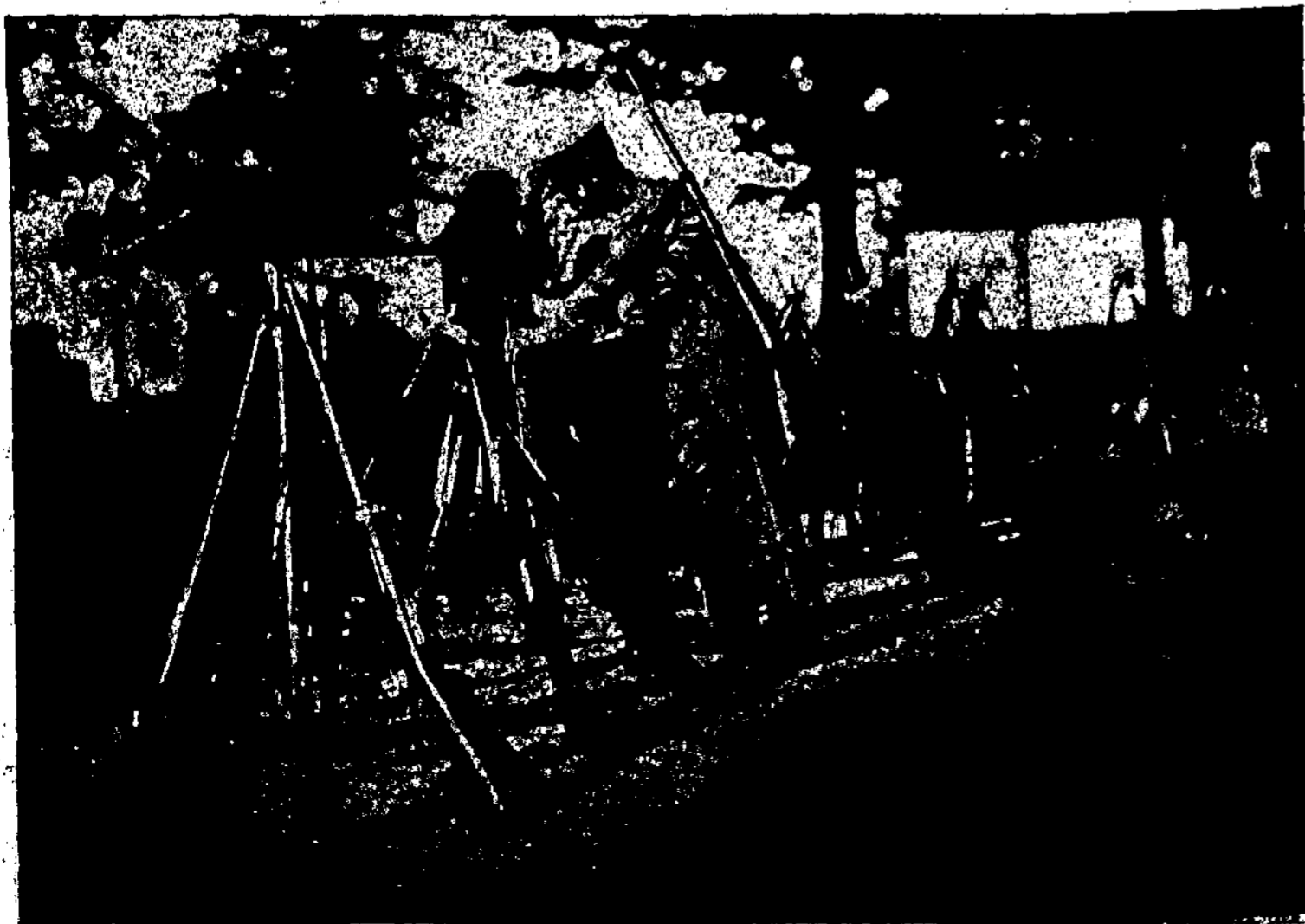
vos tarp savęs dėl politinio arba ekonominio viešpatavimo, dėl tautiškos ambicijos arba dėl valstybinės garbės. Tuo būdu anksčiau ar vėliau susilauksim naujo karo. Tas karas gali prasidėti kiekvieną dieną visiškai netikėtai, dėl visai nenumatomų įvykių, kurie dažniausiai ir buvo priežastimi praėjusių karų“.

Ir iš tikrųjų, jeigu pažiūrėsime į dabartinį karo jėgų sudėtį didesnėse valstybėse, tad pamatysime, kad ši sudėtis visiškai nepalanki taikos palaikymui pasaulyje. Priešingai, visa tai rodo tik naujo militarizmo išsiplėtimą, nes dabartiniu metu su ginklu rankoje yra laikomas šis žmonių skaičius:

Sovietų Rusijoje	1.100.000 žmonių.
Prancūzijoje	750.000 „
Italijoje	350.000 „
Anglijoje (be kolonijų)	310.000 „
Lenkijoje	300.000 „
Pietų Slavijoje	150.000 „
Rumunijoje	140.000 „
Čekoslovakijoje	120.000 „
Vokietijoje	100.000 „

Šios kariuomenės išlaikymas vieneriems metams kainuoja:

Sovietų Rusijoje	3.700 milijonų litų.
Prancūzijoje	2.900 „
Italijoje	2.600 „
Anglijoje	2.100 „
Lenkijoje	750 „
Pietų Slavijoje	450 „

Šaulių stovykloje sargybinis saugo šautuvus.

Nustiprusus...

LITHUANIA
REPUBLIC
BIRTONS

Rumunijoje	350	milijonų lt.
Čekoslovakijoje	500	" "
Vokietijoje	1.200	" "

Be to, pagal Anglų karo ministerio Worthingtono Evanso pranešimą, Amerikos Jungtinės Valstybės nuo 1925 iki 1929 metų irgi padidino karo išlaidas nuo 2.550 milijonų litų iki 3.000 mil. litų vieneriems metams.

Lauko virtuvės šaulių stovykloje.

Belgija, Šveicarija ir Japonija taip pat žymiai padidino savo karo išlaidas.

Šie skaitmenys, nors ir labai dideli, tačiau neduoda dar aiškaus vaizdo apie karo išlaidų sunkumą. Tas dalykas daug geriau aiškėja, jeigu karo išlaidas palyginti su bendromis valstybės išlaidomis kiekvienoje minėtoje valstybėje (ypač Italijoje ir Lenkijoje). Žemiau parodyta, kokį bendrų valstybės išlaidų procentą sudaro vieneriems metams karo išlaidos:

Sovietų Rusijoje	apie	14,5%	bendrų išlaidų.
Prancūzijoje	"	18	" "
Italijoje	"	24	" "
Anglijoje (be kolonijų)	"	5,3	" "
Lenkijoje	"	35	" "
Pietų Slavijoje	"	19	" "
Rumunijoje	"	14	" "
Čekoslovakijoje	"	17	" "
Vokietijoje	"	5	" "

Kad ir bendras ginkluotų žmonių skaičius ir bendra karo išlaidų suma, palyginus su 1914 m., šiek tiek sumažėjo, bet tai įvyko ne dėl tos priežasties, kad pasau-

lis eina prie nusiginklavimo. Daugiausia tai pareina nuo to, kad valstybės, pralaimėjusios karą, verstinais yra ap-
rėžtos karo jėgų skaičiumi ir jų paruošimu. Sakysim, Vokietija, Austrija, Vengrija ir Bulgarija turi bendrai tik 174000 karių, kas sudaro vos 0,2% visų šių valstybių piliečių skaičiaus. Valstybės, karą laimėjusios, laiko ginkluotų žmonių nuo 0,80% iki 1,23% visų savo piliečių skaičiaus. Taip, Anglija, Belgija, Italija ir Rumunija turi kariuomenę 0,80% visų savo piliečių. Lenkija, Čekoslovakija ir Pietų Slavija 1%, o Prancūzija daugiau, negu 1,23%. Sovietų Rusija turi kariuomenę, kuri sudaro net 1,36% visų piliečių.

Iš Europos valstybių ypač stipriai ginkluojasi Sovietų Rusija, Italija ir Pietų Slavija.

Šios statistikos duomenys aiškiai rodo, kad mūsų pasaulis eina militarizmo išvystymo keliu, o ne nusiginklavimo bei karo jėgų sumažinimo. Be to, visiems yra žinoma, kad beveik visose valstybėse, o ypač Vokietijoje, pilna visokių kariškos dvasios organizacijų ir kad Sovietų Rusijoje darbininkų batalionai, aviochimo nariai ir net ginkluotų moterų batalionai dalyvauja paraduose, užsiėmimuose ir manevruose drauge su valstybės raudona kariuomene. Kariško pobūdžio sąjungos sudarytos Suomijoje, Šveicarijoje, Lenkijoje ir kitose valstybėse plačiai plinta ir tvarkomos grynai kariškais pamatais. Italijoje fašistų milicija sudaro ne tik fašistų partijos kariuomenę taikos metu, bet ir antra valstybės kariuomenė karui ištikus.

Iki didžiojo karo militarizmas buvo grynai valstybiškas: jį palaikydavo valdančios grupės ir asmenys, o įvykdavo kariuomenė. Dabar militarizmas darosi tautiškas — jo dvasia įkvėpiama visai tautai, o įvykdymas pavedamas ne tik kariuomenei, bet visos tautos jaunuomenei ir net visai tautai.

Ta kryptimi šiuo metu padaryta labai daug: ne tik išduotas ginklas piliečiams kariškai lavintis, ne tik įkvėpta kariško ginklo meilė, bet, kas svarbiausia, įkvėptas noras pagarsinti šį ginklą laimėjimui. Dabar tautos ne tik ginkluojamos, kaip buvo prieš didįjį karą, bet ir auklėjamos kariškoje dvasioje.

Tuo būdu, neatsižvelgiant į „Kelogo pakta“ (amžinosios taikos sutartį), nežiūrint į įvairias nusiginklavimo konferencijas ir t. t., mes, dabartiniam amžiuje, matome tik menkus žmonijos pastangų rezultatus nusiginkluoti ir sumažinti naujų karų pavojų.

Iš viso to aišku, kad pasaulis sparčiai artinasi prie būsimojo karo, todėl ir mes turime būti tinkamai pasiruošę jį sutikti.

Ats. majoras Zykus.

Šunų reikšmė kariuomenėje.

Šuo visiems yra labai gerai žinomas, kaipo ištikimiausias žmogaus tarnas iš gyvulių tarpo. Kada šeimininkas miega ir ilsisi, šuo ištikimai budi ir saugo jo turtus. Taip pat šuo saugo ir daboja ūkininkams bandas, medžiotojams aktyviai padeda jų darbe ir t. t. O šiaurėje šuo yra vienintelis susisiekimui palaikyti gyvulys.

Be čia minėtų šunų tarnybos sričių, jis dar yra naudojamas karo tikslams. Istorija duoda gražių pavyzdžių, kada šunims padedant, kautynėse būdavo labai didelių laimėjimų pasiekiami.

Šuo ir šiais laikais kariuomenėje yra plačiai naudojamas. Jis tinka ryšių, apsaugos, žvalgybos, sanitariinei ir kitoms tarnyboms. Bendrai, šuo kautynių sąlygose gali būti ne mažiau naudingas, kaip žmogus. Norėdami geriau suprasti, pažiūrėkim, kaip karui buvo pritaikomi šunes senovėje.

Senovėje pilyse, kurių vartai naktimis būdavo uždaromi, laikydavo šunes išorinėje vartų pusėje, kad netikėtai iš pasalų neužpultų priešas. Šunes, mitinami tvirtovėse, niekad jos sienų neapleisdavo; artėjant priešams imdavo triukšmingai loti ir tuo perspėdavo pilies sargybas.

Apsaugos šuo prie sargybinio (dresiravimo pratimai 7 p. p.).

Dėl savo igimto budrumo ir geros uoslės, šunės šiai tarnybai labai gerai tikdavo ir buvo nepakeičiami sargai.

Keltai, gūnai, teutonai, romiečiai ir kitos senovės tautos naudojo karo šunes apsaugai, puolimui ir ryšių tarnybai. Istorininkai savo raštuose šunų karo tarnybą labai gražiai aprašo.

Istorininkai Plutarchas ir Plinijus jau mini savo raštuose karo šunes. Jau Montinėjo apgulus kartu su kovotojais dalyvavę ir šunes. Kambizas savo Aigipto žygiuose turėjęs šunų.

Elionas pažymi, kad Magnezijos gyventojai šunes kare vartoję šia tvarka: I-oj eilėj stovėję šunes, II-roj — vergai ir III-oj kareiviai. Keltai ir teutonai išsivesdavę kautynėna didelius, gerai dresiruotus šunes, kurių sužalojimų romiečių legionininkai labai bijodavę. Ispanų — Prancūzų kare Anglų karalius Gėrikas XIII davęs pagalbos Ispanų karaliui Karoliui I 4.000 kovotojų ir tiek pat šunų. Per Valencijos apgulimą prieš kariuomenės dar nesusidūrusios, o jau prancūzų kariuomenė pradėjusi trauktis, nes prieš juos buvę paleista daug gerai dresiruotų šunų.

Tokie praėjusių laikų karo autoritetai, kaip Napoleonas I, Fridrichas Didysis, irgi duoda didelės reikšmės šunims ir taiko juos karo tarnybai savo armijose.

Išivyravus toli šaunamajam ginklui, aktyvioji karo tarnybos šunų rolė liko lyg ir nuslopinta. Jau 1877 78 m. Rusų — Turkų kare, Sevastopolio kampanijoje, šunes abiejose kovojančiose pusėse buvo naudojami tik apsaugai. Skobeleva ekspedicijoje prieš tekiniečius, rusų slapukai prie Geok — Tepe turėjo šunų, kurie juos perspėdavo apie netikėtus priešo puolimus.

Vokietijoje sistematiškai šunų mokymas karo reikalams prasidėjo 1885 m. Šunes buvo dresiruojami apsaugos, žvalgybos ir ryšių tarnyboms. Jų lauko tarnybos statusas jau 1886 m. numato šunų naudojimą kare ir nurodo dėsnius karo šunims mokyti. O jau 1889 m. Anglų — Būrų kare, anglų kariuomenėje naudotasi šunimis sanitarinei tarnybai. Tų laikų karo tarnybos šunų įvertinimą galime suprasti iš vieno anglų korpo vado gen. Bliument raporto, kuriame jis rašo: „aš esu įsitikinęs, kad gerai dresiruoti šunes daugeliui nelaimingųjų, kare sužeistųjų, gyvybes išgelbėjo“.

Daug ko mus pamokęs didysis karas duoda šiuos karo tarnybos šunų veikimo pavyzdžius.

Vokiečiai, pradėję didįjį karą, turėjo apie 20.000 karo šunų. Jie tarnavę ryšiams, žvalgybai, apsaugai, sanitarinei tarnybai ir k. Tuo tarpu Prancūzijoje į šį dalyką mažai tekreipta dėmesio. Bet jau 1915 m. (rugsėjo 29 d.) ministeris Miljeran patvirtino įstatymo projektą šunims kariuomenėje įvesti ir dresiravimo darbus pavedė atlikti to dalyko žinomam specialistui kap. Malrik.

Iš Vogežų ir Pon de Musono kautynių matyti, kad menkai vokiečių kariuomenės statytam prie Morelio upės bare buvo sutraukta daug apsaugos šunų, kurie rėku būdu neleido prancūzams prisiartinti prie apsaugos postų. Ir prancūzai prisipažįsta, kad nė vieną kartą jiems nėra pasisekę netikėtai užpulti patrulis bei sargybinis, jeigu tik prie jo būdavo šuo.

1915 m. spalio — lapkričio mėnesiuos Galicijoje prie Stripės upės vokiečiai taip pat turėjo savo apsaugą šunimis sustiprinę ir rusų žvalgų būreliai, nors ir didžiausią slaptumą laikydami, nė vieną kartą neįstengė pažvelgti už apsaugos linijos, nes šunes jų artėjimą greit pajusdavo ir vokiečių iš toli likdavo pastebėti.

Prancūzų leitenantas Russelis, kuriam teko su šunimis veikti didžiajame kare, štai ką sako:

„Pas mumis bare buvo silpnai apsaugojama vieta. Prie seno ąžuolo stovėjo sargyba. Priešas daug kartų mus bandė žvalgyti, bet jam vis nesisekdavo. Kartą naktį mūsų šuo ėmė nerimauti — urgsti. Sargybinis perspėjo mane ir aš, paėmęs žvalgybos šunį, kareivių lydėmas, nuėjau man pavestą barą apžiūrėti. Buvo tamsi naktis ir aš su žvalgais nieko negalėjome įžiūrėti. Bėgęs mūsų priešaky apžiūrėjo vietos daiktus.“

Staiga jis stabelėjo. Sukomandavau šuniui — pirmyn. Jis puolė pirmyn ir čia pat liko toj vietoj buvusių vokiečių žvalgų nušautas“. Tuo būdu iš čia minėtų didž. karo pavyzdžių matyti, kad šuo kautynėse žmogui gali būti labai naudingas.

(Bus daugiau).

Vyr. Itn. Andriūnaitis.

Šoka per 2,5 mtr. aukštumo tvorą (iš 7 p. p. šunų dresirav. prat.).

Iš Varėnos poligono sugrižus.

Kaip kasmet, taip ir šiemet mūsų artilerija atliko kaunamųjų šaudymų pratimus. Birželio pradžioje jau ji buvo Varėnos poligone. Čia įvairiose sąlygose iš įvairių pabūklų mūsų artileristai atliko kaun. šaudymų pratimus.

Kautynių sąlygos būna įvairios. Ne visuomet artilerijos dalių viršininkai gali matyti savo ginklo veikimo rezultatus; ypatingai sunku tai atlikti kalnuotose vietose, kur prieš rezervai, štabai ar gurguolės būna kiek toliau nuo priešakinės linijos ir tarpukalnėse. Tokiais atvejais dažnai būna sunku artilerijos viršininkams sekti savo ugnį ir ją koreguoti.

Čia artileristams padeda aviacija. Oro žvalgas, sekdamas iš viršaus (iš lėktuvo), geriau gali stebėti, kur sviediniai trūksta. Tą jis ir atlieka. Tam tikrų įtaisų pagalba jis matuoja sviedinio nuo taikinio nukrypimą ir sutartiniais ženklais (šifru) savo radio siųstuvu praneša į bateriją. Baterijos vadas daro pataisus. Be to, aviacija svarbesnius punktus, sakysim, prieš štabų, rezervų, gurguolių buveines nufotografuoja arba šiaip pažymėjusi žemėlapiuose praneša artilerijos viršininkams. Šie tam tikromis formulėmis apskaičiuoja ir tam tikrų įtaisų pagalba nutaiko pabūklus ir už kelių ar net keliolikos kilometrų savo sviediniais pasiekia priešą ir suduoda jam smūgį.

Toks bendradarbiavimas kautynių lauke aviacijos su artilerija reikalauja didelio teoriško pasiruošimo ir praktikos. Tuo tikslu poligone kaip ir kasmet dalyvavo ir kartu su artilerija veikė mūsų aviacija.

Kulkosvaidžių ugnis kautynių lauke pasiekia reikiamų rezultatų, kai ji darniai veikia su manevru. Gerai ir taikliai kulkosvaidininkai šaudyti išmokomi šaudyklose. Šaudymą suderint su manevru galima tik poligone, kur didelis negyvenamas žemės plotas. Be

to, kautynėse svarbu kulkosvaidininkams artilerijos pagalba. Tiems veiksmams mokėti suderinti svarbu ne tik teoriškai mokėti, bet reikia ir praktiškų patyrimų.

Šaudymas Varėnos poligone. Užtaisoma patranka.

Tuo tikslu mūsų kulkosvaidininkai buvo išvykę į Varėnos poligoną. Ten jie atliko kaunamųjų šaudymų ir manevrų pratimus. Tuose pratimuose dalyvavo pėstijos ir kavalerijos kulkosvaidininkai. Čia turėjo praktikos ir mūsų ryšių dalys, tvarkydamos karo aplinkos tvarkos reikalaujamus ryšius. Čia taip pat dalyvavo karo sanitarijos ir veterinarijos personalas.

Stovyklas dalys turėjo vienos kaimuose, kitos paplatinėse, įvairiai prisitaikiusios prie vietų. Toks gyvenimas ir darbas poligone ėjo beveik mėnesį.

Liepos mėn. 4 d. buvo tų darbo išdavų patikrinimas. Kad patikrintų, ką mūsų artileristai ir kulkosvaidininkai yra pasiekę per tą intensyvų darbą poligone ir pamatytų šių ginklų rūšių pasirėngimą Tėvynę ginti, iš Kauno į poligoną buvo nuvykęs Vyriausiojo Štabo viršininkas gen. št. pulk. Kubiliūnas.

Čia Vyr. Št. viršininkas, dalyvaujant poligono igulos ir štabo viršininkams, artilerijos viršininkui ir kitiems aukštesniems viršininkams — žiūrėjo kulkosvaidininkų veikimą. Užėmus kulkosvaidininkams tam tikras pozicijas, Vyr. Št. viršininkas įsakė apšaudyti tokius tai priešaky stovinčius taikinius, kurie vaizdavo priešą. Kulkosvaidininkų rinktinės viršininkų komandos — įsakymai akimirka buvo išpildyti. Atidengta masinė ugnis davė gerų rezultatų. Nurodyta taikinių zona buvo kulipkų išraižyta ir toje vie-

N. artilerijos pulko stovykla Varėnos poligone.

toje joks priešas nebūtų išlikęs. Po to Vyriausiojo Štabo viršininkas įsakė atskiram kulkosvaidžiui apšaudyti atskirus taikinius. 'Atidengta ugnis... Kad ir atstuma iki taikinio didoka, taikinis tiksliai apšaudytas. Šie šaudžiusieji vyrai N pp. kulkosvaidininkai: gvardinis Lukoševičius ir eilinis Matusevičius tar nauja kariuomenėje aštuntą mėnesį.

Kovoms už nepriklausomybę paminėti paminklas Varėnoje.

Pastebėtas taip pat ir geras kulkosvaidininkų prisitaikymas prie vietos. Žiūri — iš tolo atrodo kupstas, o ant jo pušaitė auga. Priėini arčiau, žiūri — kad tai kulkosvaidininko nr. guli su šautuvu, po pušaitė prisitaikęs prie vietos...

Vėliau ėjo artilerijos šaudymas. Čia artileristai vadaai parodė, kad jų ilgametė praktika ir intensyvus darbas duoda tinkamų vaisių. Baterijos vado komandos — ir norai stropiai pildomi. Kurį panori taikinį numušti, tik sukomanduoja — sviediniai ten ir lekia...

Nori praskečia, nori suglaudžia, dešinėn ar kairėn pasuka, arčiau ar toliau pasiūnčia...

Čia kiekvienas artileristas savo pareigose stropus ir gerai įgudęs, todėl ir sviediniai paklusnus.

Gusarai ir ulonai prajojo zovadu. Kad ir poligono sąlygose per mėnesį teko pavargti, tačiau visų nuotaika atrodė gera, išvaizda žvali. Visi džiaugėsi savo atliktais poligone darbais, nes žino, jog tie darbai Tėvynei reikalingi.

O darbas iš tikrųjų didelis. Išmokti tinkamai derint kulkosvaidžių ugnį su manevru, veikti su artilerija, o artileristams įgusti lanksčiau valdyti savo ugnį ir veikti su aviacija, o aviacijai — skraidant padangėse stebėti, kas darosi žemėje ir padėti koreguoti artileristams ugnį — tai yra didelis dalykas. Tai yra menas ir didelis menas. Čia reikia daug mokėti, daug žinoti, ir viską mokėti akimirka pritaikinti. Tam reikia ir patyrimų. Toks menas ne lengvai ir ne kiekvienam duodasi. Bet jį pasiekia. Pasiekia dėl to, kad yra pasiryžę pasiekti ir dėl to, kad to Tėvynė reikalauja, kad tasai reikalinga krašto ir tautos nepriklausomybei ginti.

Tol, kol dirbsime ir būsime pasiryžę, mums priešas nebaisus. Laimėjimas ne skaičiuje, bet dvasioje, pasiryžime. Todėl turime dirbti, dirbti, dirbti...

Kėdainių savanoris.

Pažymėjimas: individualius prizus už šaudymą iš sunk. kulk. — sidabrinus laikrodžius su pažymėjimu vardo, pavardės ir paslyžymėjimu gavo: 1) 2 p. p. 2 k. k. eil. Jitlnskas Ignas, 2) 1 p. p. 2 k. k. eil. Arlauskas Juozas, 3) 9 p. p. 2 k. k. vyr. pusk. Kaukevičius Antanas.

Prizus — laikrodžius su užrašu „už pavyzdingą šaudymą iš sunk. kulk.“ — laimėjo: 1 gusarų p. eil. Mačikėnas Karolis, 1 gusarų p. vyr. pus. Bitkevičius Juozas, 9 p. p. eil. Dobilaitis Jonas, 1 p. p. 2 k. k. viršila Dedelė Kazys, 8 p. p. 1 k. k. vyr. pus. Jamontas Vladas ir tolimatininkas: 4 p. p. 1 k. k. eil. Visockis Juozas — už pavyzdingą atstumų matavimą.

Šaudant tiesiai taikant laimėjo piniginius prizus (po 800 lt) kuopos ir eskadronai:

- 1) 1 p. p. 2 k. k. kuopos vad. vyr. leit. Juodelis,
- 2) 1 gusarų pulk. kulk. eskadronas — esk. vad. kpt. Gudauskas,
- 3) 2 p. p. 2 k. k. — kuopos vad. kpt. Berentas.

Red.

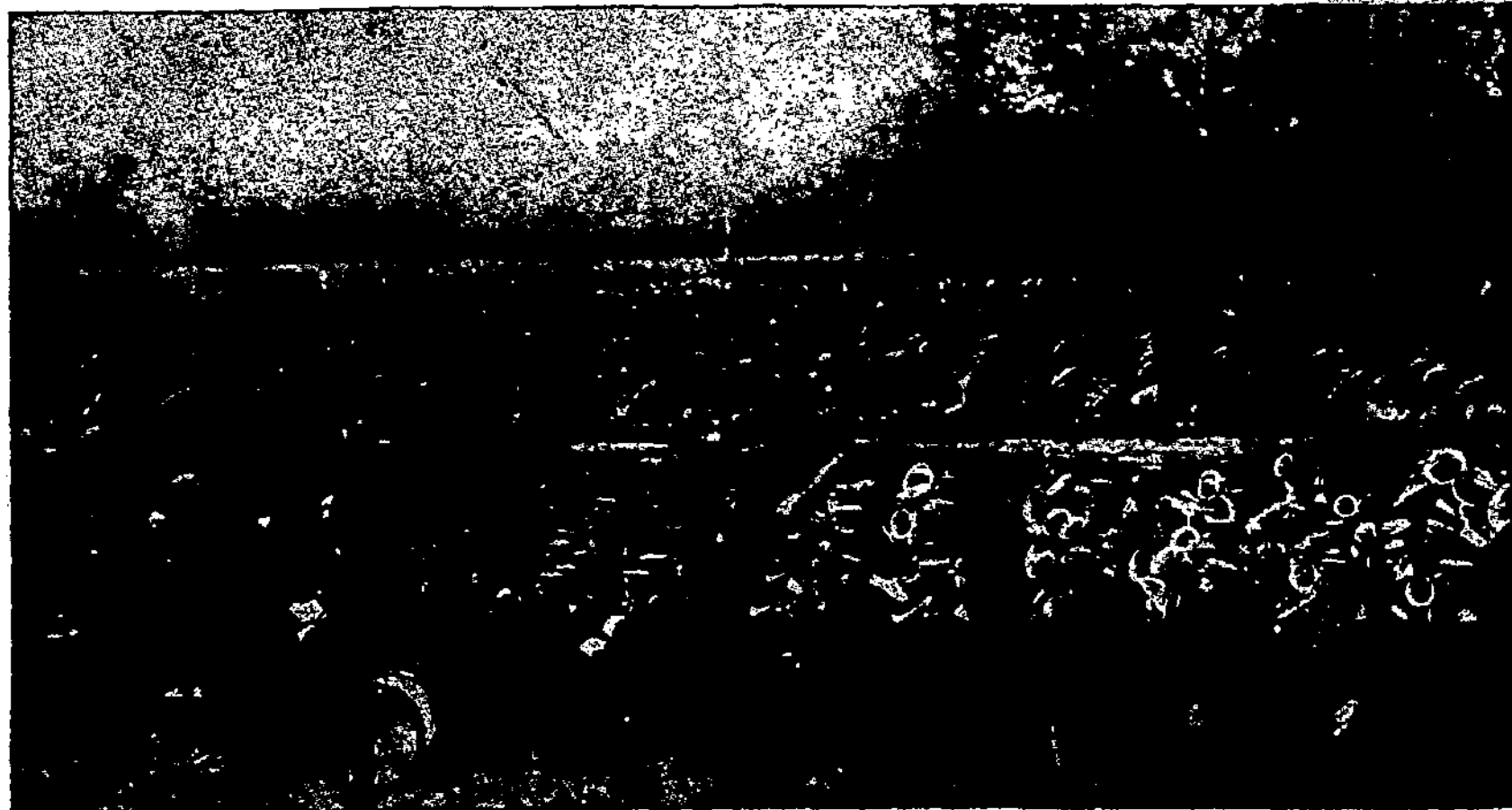
Mūsų ginklo broliai.

Sunkiausiai Lietuvai 1919 metais, greta garbingos mūsų kariuomenės, į krašto gynimo darbą stoji nauja jėga — organizuota Lietuvos visuomenės dalis. Ji susispietė Šaulių Sąjungoje. Šiandien sunku būtų rasti Lietuvoje žmogų, kurs nežinotų šio bei to apie Šaulių Sąjungą ir negirdėtų apie jos nuopelnus mūsų tėvynei.

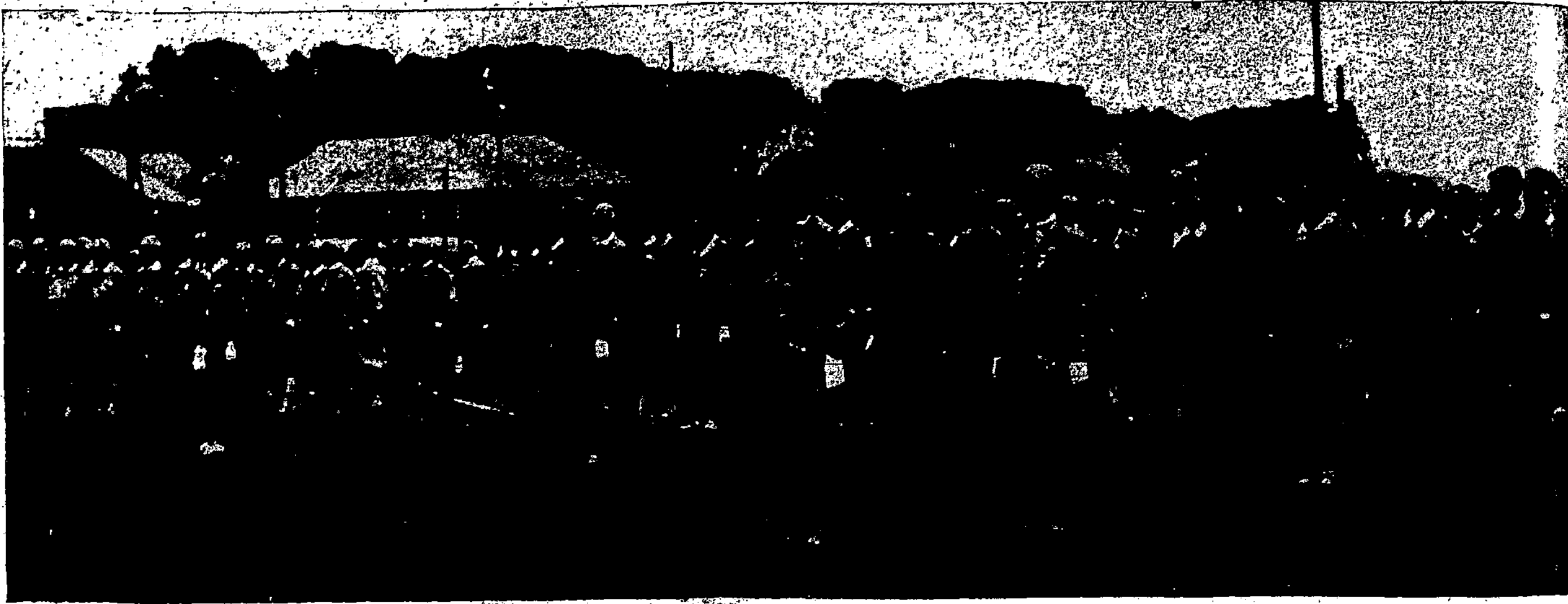
Garbingose kovose su mūsų nepriklausomybės priešais dešimčiai šaulių krito kulkų perverti, daugelis visam amžiui pasiliko invalidais, nustojo turto, sveikatos ir kitaip nukentėjo, bet šaulių žygiai ties Seiniais, Radviliškiais, Šiauliais, Giedraičiais, Širvintais, Valkininkais, Perlojumi, Kapčiamiesčiu ir, svarbiausia, ties Klaipėda, mūsų nepriklausomybės kovų istorijoje žymimi kaip šaulių ginklo garbės žygiai.

Birželio 23—25 d. Šaulių Sąjunga šventė savo dešimtmetį. Iš

tolimiausių Lietuvos vietų į laikinąją sostinę suvažiavo tūkstančiai uniformuotų šaulių ir šaulių moterų. Gausingumu, drausmingumu, gerai pavykusiū paradu,

Šaulių ritmiškų judesių gimnastika (1929. VI. 24.).

Iš Šaulių Sąjungos 10-ties gyvavimo metų sukaktuvių iškilmių. Saulės parado aikštė (1929-VI-23).

sporto mankšta, dainomis ir kitokiais šventės programos dalykais Šaulių Sąjunga parodė visiems, kas turėjo progos tos šventės metu Kaune būti, koks galingas ir konkretus veiksnys ji yra Lietuvos gyvenime. Dešimties metų bėgy nenuilstamai ir nenutraukiamai dirbdama Šaulių Sąjunga virto mūsų valstybinio ir kultūrinio gyvenimo kertiniu akmeniu. Tačiau praeito dešimtmečio Šaulių Sąjungos darbai ir žygiai yra tik

goje. Tūkstančiai moterų irgi randa sau tinkamo ir be galo naudingo mūsų tėvynei darbo Šaulių Sąjungoje. Vyrų ruošiasi kariškai ir dirba kultūros darbą, o moterys, be grynai kultūros darbo, per Šaulių Sąjungą varo gerokai apleistą pas mus tautos sanitarijos pasiruošimo darbą, be to, yra vyrams šauliams jų artimiausias padėjėjas, maitintojas ir globėjas.

Būdama nepartinė organizacija, Šaulių Sąjunga visuose mūsų visuomenės sluoksniuose vienodai gerbiama. Jos eilėse įvairių pažiūrų ir nusistatymų Lietuvos piliečiai sutartinai ir vaisingai dirba. Kariuomenėje visi Šaulių Sąjungos darbai ir žygiai visuomet buvo sutinkami su gilia simpatija ir užuojauta.

Kiek liečia krašto gynimo reikalą, kariuomenė su Šaulių Sąjunga glaudžiai bendradarbiauja. Tas bendradarbiavimas ypatingai išaugo ir diena iš dienos vis didėja mūsų valstybės priešakyje atsistojus tautiškai vyriausybei. Daug aktyvios tarnybos karių yra Šaulių Sąjungos nariai ir padeda jai dirbti kariško paruošimo darbą. Didelė dauguma išeinančių į atsargą karių tuoj įstoja į Šaulių Sąjungą ir įneša į ją naudingą kariškos drausmės ir kariškai pasiruošusio elemento.

Šaulių Sąjungai, pradėjus naują dešimtmetį, galima palinkėti ir toliau taip vaisingai ir atsidėjus dirbti mūsų tėvynės labui.

A.

Šauliai dviratininkai iškilmingai praeina pro Resp. Prezidentą (1929-VI-23).

tvirtas pamatas, ant kurio, be abejo, bus pastatyti puikūs ateities darbų rūmai. To siekia Šaulių Sąjunga, to reikalinga yra ir mūsų tauta, jos svetimųjų rankose esančios žemės ir sostinė Vilnius.

Įžengdama į naują savo gyvavimo dešimtmetį, Šaulių Sąjunga savo eilėse pasirūžusi sutraukti visus geruosius lietuvius, dar platesniu mastu dirbti mūsų visuomenėje kariško paruošimo ir kultūros darbą ir visada būti mūsų tautai ir valstybei jautri jos reikalų ir garbės saugotoja.

Šaulių Sąjungoje spiečiasi žmonės laisvu noru, tėvynės meilės traukiami ir pasistatę sau kilnų tikslą realiu darbu pasitarnauti mūsų tėvynei ir, jei bus reikalinga, padėti už ją kovoje su priešais savo gyvybę.

Šaulių Sąjungos eilės diena iš dienos auga. Plačiau Lietavos visuomenė vis labiau patraukiama šauliškų idėjų. Ne vien tik vyrai spiečiasi Šaulių Sąjun-

Šaulių vadai pas Respublikos Prezidentą (1929-VI-23).

Lakūnas.

Plieno paukštį pasikinkęs
Viesuluos skraidau,
Žemę po savim palikęs
Vis aukščiau, aukščiau...

Debesys pilki pro šalį
Ritasi, tik užia,
Pasitikti savo dalį
Skrendu susigūžęs.

Ei, greičiau, plieninis žirgė,
Į kovos laukus.
Šiandien turi būti mūsų —
Žemė ir dangus...

V. p. B. Barkauskas.

Šiauliuose prieš 10 metų.

(Žiūr. „Kario“ 26 nr.)

Tarp kitko turiu pažymėti, kad vienas tų vikrių narsuolių buvo žydelis. Nei vardo, nei pavardės jo nebepamenu. Rodos, vasario mėnesio pradžioje aš sėdėjau Žemaičių bataliono raštinėje (Tauragėj). Kažkas raštininkų pranešė man, kad mane norįs matyti kažkoks atvykęs iš Šilalės žydukas. Manydamas, kad jis gal būt atvežė man kokių nors žinių iš tėvo ar brolio, įsakiau jį atvesti. Prieš mane pasirodė išblyškęs, sunykęs, vos lengvučiais baisiai suplyšusiais skarmalais pridengtas kokių 17 — 18 metų berniukas. Puolęs man į kojas pradėjo graudžiai verkėti ir prašyti jo pasigailėti. Paklausiau, kokiū būdu aš galėčiau jam padėti. Jis pasipasakojo, kad jo motinai mirus, tėvas paėmęs pamotę, kuri jį kasdien žiauriai mušanti, nieko neduodanti valgyti ir vejanti iš namų. Nesitikėjau, kad šis galėtų būti geras karys, bet gailestingumas neleido visai atstumti. Tad nutariau priimti jį virtuvės darbams, nes savanoriai, bendrai, nė vienas nenorėjo eiti

nei virtuvėn, nei raštinėn — visi veržėsi į rikiuotę ir į frontą, o juk reikia ir tuos darbus kam nors atlikti. Įsakiau nuvesti jį į kuopą. Pabuves kiek kuopoj žydelis taip pat pradėjo prašyti į rikiuotę. Sutikau ir su tuo, o jo vietoj pasamdžiau tarnaitę. Po kiek laiko kuopos vadas pranešė man, kad iš mūsų žydelio išsišias puikus kareivis. Iš tikrųjų, kiek teko vėliau patirti Šiauliuose, jis mums buvo be galo naudingas. Jis kažkokiu būdu smulkiausiai suosdavo visus sumanytus spekuliantų planus, mums apie tai pranešdavo ir, žinoma, spekuliantai, jiems visai netikėtai, pakliūdavo į būčį. Vieną kartą jo pranešimo dėka pasisekė sulaikyti paruoštas išvežti vokiečiams į Mintaują dvi didžiules gerų miltų furas. O vėliau iš jo išsidirbo ir narsus kovotojas. Taip tai gražiai šis nudriskėlis žydelis atsidėkojo tėvynei už jo sunkioj valandoj priglaudimą. Bet tiek to, reikia grįžti prie temos.

Staiga 3 pulko rajone nutilo ugnis. Nieku būdu negalėjome suprasti priežasties. Nueiti ir vietoje iširti negalėjome — buvome iš visų pusių apsupti vokiečių ir apšaudomi. Teko kantriai laukti kol dalykas savaimi paaikšės ir tuo tarpu gintis nuo užpuolikų.

Pašto kieme pastatytasis kulkosvaidis darėsi vis kaskart įkyresnis. Dar laimė, kad jis per gan aukštokus griuvėsių likučius negalėjo pasiekti stovinčių komendantūros kieme kareivių, kurie sugebėjo atrenkti visas vokiečių pastangas perlipti per griuvėsius ir neprileisti jų šturmu paimti mūsų komendantūrą. Jau buvo laikas imtis priemonių nutildyti tą prakeiktą kulkosvaidį, nes kitaip jis galėjo privirti mums labai karštos košės, ypač kad jau gerokai prašvito ir todėl vokiečiai galėjo pastebėti mūsų silpnas jėgas ir, sustiprinę puolimą, mus išskersti.

Komendantūroje tarnavo buvęs rusų kariuomenės puskarininkis Ignas Misikas, jau pasižymėjęs narsumu ir nepaprastai taikliu šaudymu.

Minėtą uždavinį, t. y. nutildyti mums įkyrėtą kulkosvaidį, galėjo švariai ir skubiai atlikti, mano manymu, tik vienas Misikas. Pasišaukiau jį į antrąjį aukštą. Palaukėme pasislėpę už sienos kol šiek tiek nutilo kulkosvaidis. Staiga pakilome nuo grindų ir gerai išžiūrėjome kur stovi kulkosvaidis. Mūsų laimei buvo dar tiek tamsu, kad vokiečiai dar negalėjo mūsų įžiū-

rėti tamsokame koridory. Misikas prisitaikė ir paleido šūvj. Pamačiau, kad nuo kulkosvaidžio atsiskyrė dūmų kamuolėlis. Vokiečiai skubiai mėgino atitraukti jį į šalį, bet tuo tarpu antru šūviu Misikas nudėjo vieną vokiečių ir trečiu šūviu patį kulkosvaidį nuvertė nuo trikojo. Palaukę valandėlę, šypsodamies nusileidome su Misiku į pirmąjį aukštą. Gerokai mums įkyrėjęs kulkosvaidis jau neberodė gyvybės žymių!

Neužilgo vokiečiai liovėsi šaudyti ir tuoj pamatėme ateinančius jų parlamentarus. Vokiečiai pradėjo išmetinėti kam mes, girdi, į juos šaudė ir be to, pašovė jų vieną kulkosvaidį. Mūsų komendantas atkirto jiems, kad jie pirmieji mus puolė ir mūsų, kaipo karių, pareiga buvo gintis. Vokiečiai teisinosi, kad čia įvykęs kažkoks nesusipratimas: mus puolė tik ištvirkėliai „spartakai“, o jų reguliarios dalys nieko mums nedarūsios. Vienas vokiečių karininkų pasiūlė baigti kautynes ir eiti pas jų komendantą dalykui išaiškinti ir bendrai pasitarti. Komendantas, paėmęs mane ir nepamenu dar ką iš karininkų, nuėjo vokiečių komendantūron, o kitiems įsakė neišsiskirstyti ir budriai sekti kiekvieną vokiečių žingsnį.

Nuėję vokiečių komendantūron radome tenai ir 3 pulko karininkų būrį. Jie papasakojo mums, kad vakare, išgirdę šaudymą, kiekvienas jų iš savo buto bėgo į pulką, bet pakeliui vokiečių iš pasalų buvo užklupti, nuginkluoti ir atvesti jų komendantūron. Pulke buvo tik vienas dežuruojantis karininkas Milašius su keleta dešimt jau šiek tiek apmokytų kareivių, o likusieji buvo vos tik vakar į pulką atvykę naujokai. Pradėjus vokiečiams pulti, dar neprityrę kareiviai greitai iššaudė šovinius (nes vienintelis karininkas negalėjo šaudymo reguliuoti, o vokiečiai puolė iš visų pusių) ir nebeturėjo kuo gintis. Tada vokiečiai, suvarę beginklius kareivius ir naujokus į vieną krūvą, metė į jų vidurį rankinę granatą, kuri 10 nukovė ir nepamenu kiek (rodos 7) sužeidė. Tokiu tai klastingu būdu vokiečiai puolė ir nuginklavo vos bepradedantį formuotis 3 pulką.

Vokiečių komendantūroje ėjo karšti ginčai. Vokiečiai norėjo įrodyti, kad pirmieji mes pradėję juos pulti. Be to, dar norėjo įtikinti, kad jų reguliarios dalys visai ir nešaudžiusios. Žinoma, jiems čia pat buvo įrodyta, kad jie apšaudė mūsų komendantūros kuopą iš pastatyto jų komendantūroje kulkosvaidžio. Prispirti prie sienos vokiečiai nebeturėjo ką besakyti. Vėliau paaiškėjo, kad žuvo dar vienas mūsų komendantūros kareivis, kurį vokiečiai iš pasalų nukovė bestovintį sargyboje prie intendantūros sandėlio. Tuo būdu komendantūra, tą naktį atlaikiusi vokiečių visus puolimus, turėjo nuostolių tik vieną sužeistą (viršilą Lidžių) ir vieną nukautą (pavardės nepamenu). Tą dieną vokiečiai taip pat panašius nuostolius tepareiškė, bet vėliau paaiškėjo, kad jie žymiai daugiau nukentėjo. Be to, dar nuo mūsų komendantūros kareivio mestos granatos žuvo ir vienas jų karininkas.

Po poros dienų įvyko iškilmingos žuvusiųjų laidotuvės. Laidotuvėse dalyvavo beveik visas miestas. Dalyvavo jose, veidmainingai reikšdami mums užuojautas, ir vokiečių kariuomenės atstovai.

Komendantas kartu su vietos valdžios ir visuomenės veikėjais įteikė vokiečių vadovybei griežčiausią protesto notą, kuri buvo atspausdinta tiek mūsų, tiek ir užsienio laikraščiuose. Vokiečiams tai baisiai nepatiko, nes jie melavo Santarvei ir visam pasauliui, kad jie liko Lietuvoj padėti mums atremti bolševikų puolimą. Tuo tarpu iš paskelbto protesto visiems paaiš-

kėjo, kad jie ne tik mums nepadedą, bet dar iš pasalų mus klastingai puola. Tas dar daugiau suerzino vokiečius ir jie jau nebesistengė slėpti nuo mūsų savo pykčio.

Iš kai kurių žmonių pradėjome gauti pranešimus, kad vokiečiai rengiasi mūsų komendantūrą išpiauti. Tuo tarpu jiems pasipriešinti nebebūtume įstengę, nes nebeturėjome šovinių. Išvengti bereikalingų skerdynių, komendantas įsakė kuopai su dviem karininkais ir svarbesnių kuopos turtu pasitraukti į Kuršėnus, o kitiems karininkams išsislapstyti mieste pas atskirus piliečius.

Keletai dienų praslinkus, lyg rodos, kiek nurimo. Grįžome komendantūron ir radome ją „saugojamą“ vokiečių žandarų. Bet, tur būt, tik vokiečiai moka taip „saugoti“, nes neberadome jau ne vienos bylos. Kartu su komendantūros bylomis žuvo ir išformuoto 1 pėst. Žemaičių bataliono archyvas, kurio dar nebuvo spėta sutvarkyti ir nuvežti Kaunan.

Nepasisekus vokiečiams apdumti pasaulio akių ir pasilikti Lietuvoj, prisidengus jos nuo bolševikų gynėjų vardu, jie greitai sugalvojo kitą būdą. Atsirado avantiūristas Bermontas - Avalovas, pasižadėjęs atstatyti monarchistinę nedalomą Rusiją, ir jo pusėn perėjo visos stovėjusios Mintaujos — Šiaulių rajone vokiečių ginkluotos jėgos. Bermontininkų įsigalėjimo Lietuvoje aš neliesiu, nes neužilgo buvau perkeltas tarnauti Kaunan ir todėl maža ką galėčiau tuo reikalu pasakyti.

Tegu dovanos man aukščiau aprašytų įvykių dalyviai, jei prieš mano, nors ir gerą norą, kai kur ne visai tiksliai aprašiau dalykų eigą arba nusižengiau įvykių chronologinei eilei. Archyvai yra žuvę, todėl naudojausi vien tik savo atmintimi, o juk žmogaus atmintis — tiek nepatvarus dalykas. Manau, kad istorijai būtų labai naudinga, jei dalyviai nepatingėtų šiuos mano atsiminimus pataisyti ir papildyti.

Majoras Kuizinas.

Puskarininkų lakūnų mokykla.

Per visą žiemą ėjo teoretiškus dalykus. Dabar atlieka praktiškus darbus: motorų remontas ir skraidymai. Daugiausia būna skraidymų. Tenka iš ryto antrą valandą keltis! Mat, iš ryto ir vakare neskraido kovos lėktuvai, tarp kurių mokiniams maišytis pavojinga — galima susidurti.

Susitikau vieną dieną būsimą lakūną ir klausiu: — Na, Antanai, papasakok apie savo mokslą. Kada turėsiu garbės pakilti su tavim į padanges!

— Nieko sau, — pradėjo jis, — žinai, viskas matematika paremta.

— Pala, su savo matematika! Sustabdžiau aš jį. — Aš jaučiu matematiką, bet papasakok, kaip padangėse atrodo. Tur būt baisu?

— O, niekai! Žinoma, su lėktuvu ne taip, kaip man vienas žmogelis pasakojo, kaip jo dėdė, norėdamas skraidyti, pasidarė dvi dideles lapuotas šluotas ir nuplasnojo nuo stogo! Ir žinoma... susikūlė!

— Lėktuvas yra mechaniškas dalykas, kuris klauso tik mokančio jį valdyti. Susipykti su juo, reiškia Abraomui ranką ištiesti...

— Tiesa. Įdomus mokslas. Bet sudie! Eisiu namo. Žmona laukia...

— Hm, žmona laukia. Manęs padangės laukia! Ir linksmas, kupinas geros vilties, nuėjo į aerodromą.

Metūgis.

L. Dovydenas.

Sesutės laiškas broliui.

Parašysiu tau laišką, broleli.
Dėkui, man neseniai parašei,
nors darbų pas mus iki valiai,
Ir laukai jau vilioja saldžiai

Visi sveiki ir miežius pasėjo;
rugiai supas, kaip beržai šlekuos,
daržely lelijos su vėju,
šnabžda, šypsos suaugę žieduos.
Ievos žydi prie klėties baltai.

Ir bulvės kerojas, bujoja.
Dievmedis pasistiebes aukštai,
palangėj, kaip svečias, dūmoja.
Tėtis grėblius išrašė raštais,
broliui juostą išpyniau žiedais.
Ir Vižūnos žaliuose krantuos,
Greit dainelę širdis suposmuos.

Vieną sykį girdėjau dainas;
jūs dainavot „Kur lygūs laukai“,
ir dabar girdžiu balso bangas:
skamba, aidi galingi garsai.
Orkestrui grojant, — dėgė širdis,
aš stovėjau prie sienos šaltos.
Ak, tas balsas, kaip koki ugnis,
jis verpetas širdies gilumos.
Mane matei, ar jautei širdy...
Aš iš džiaugsmo, kaip vaikas verkiau.
Maniau: jis, šitam vyrų būry...
Tavo žingsnius be žodžių skaičiau.
Jūs nuėjot per miestą skubiai.
Nuaidėjo galinga daina,
ir nutilo kaip bokšto varpai,
o širdy ilgesys, tyluma.
... Aš namuos, o širdy tie garsai,
pasiliko, kaip balsas brangus.
Aš žinau, tu sau vienas mąstai,
pareigomis išpuošęs takus.
Tu dainuoki, ir eiki keliu,
tuo gražiuoju, kurs veda garbėn.
Aš dainuoti laimingai galiu,
ir įstojus laukų pabarėn.

Aš dainomis lydėsiu mintis
ir priminsiu tave ir dainas.
Tau sudie mano širdis sakys.
Liki, brangus, tau spaudžiu rankas.

Tave mylinti sesuo Julė.

Lietuvos karių kapų lankymas Latvijoje.

Šiomet karių kapams tvarkyti komisija toliau tęsia savo darbus. Ji yra pasiryžusi tvarkyti mūsų karių kapus ir provincijoje. Pirmučiausia norėtų sutvarkyti 1919—1920 metais žuvusiųjų karių kapus, šiandien esančius Latvijos teritorijoje — Ilūkštos apskrity.

Tuo reikalu Vyriausiojo Štabo viršininkas komandiravo Latvijon karių kapams tvarkyti komisijos pirmininką pulk. leit. Augustauską ir kalbamos komisijos sekretorių vyr. leit. Jakštą, kurių uždavinys buvo ištirti dabartinį mūsų karių kapų stovį ir daryti žygių juos kuo greičiausiai sutvarkyti.

Apsirūpinę reikalingais liudymais ir vizomis, š. m. birželio mėn. 11 d. anksti rytą automobiliu K. A. M. 310 Nr. išvykome Daugpilin (Daugavpilis). Po 3 val. kelionės pasiekėm Zarasus. Čia truputį pailsėję ir pasirūpinę benzino, drožėm toliau. Po keletos minutų jau buvome prie sienos. Atlikę tam tikrus formalumus mūsų muitinė, persikraustėm pas latvius. Vos tik spėjom įeiti į pereinamojo punkto raštinę, kai privažiavo latvių automobilis su Latvijos karo atstovu Lietuvai pulk. Indanu, ir dar

trimis aviacijos karininkais. Pulk. Indanas širdingai pasveikino mus laimingai išengus Latvijos valstybėn ir supažindino su atvykusiais karininkais. Tarp jų buvo eskadrilės vadas kap. Jėrė ir du karo lakūnai vyr. leitenantai. Įregistravę savo liudymus ir gavę automobiliui „Tranzito lapelį“, sėdome į automobilius ir bematant atsідūrėm Daugpily. Malonūs ir širdingi lakūnai nusigabeno mus pas savę stovyklon, kuri yra 5 km. už miesto, ir pavaišino sočiais ir skaniais pietumis.

Atsisveikinę su vaišingais šeimnininkais, lydimi pulk. Indano, maloniai sutikusio drauge su mumis keliauti, išvykome per Daugpilį į tas vietas, kur atmintiniais 1919—1920 m. mūsų kariuomenė kariavo su bolševikais. Važiavome kairiuoju Dauguvos krantu.

Pirmučiausia sustojome *Nichnovkoje*, kur turimomis žiniomis 1919 m. gruodžio mėn. 9 d. buvo nukautas 9 pėst. pulko eilinis Ignas Lingė. Suradome vietos gyventoją senuką, kuris puikiai atsimena karą su bolševikais. Jis parodė vietą, kurioj žuvo kalbamas eilinis Lingė, ir net papasakojo, kaip jis žuvo, kaip ilgai jo lavonas gulėjo lauke, nes dėl smarkios

bolševikų ugnies negalima buvo prie jo prieiti. Tik vakare sušalusį lavoną paėmę, ir jis pats, tas senūkas, nuvežęs jį į Šventmūižę.

Toliau privažiavome *Osinovką*. Čia mūsų turimomis žiniomis 1919 m. spalio mėn. 27 d. žuvo 9 pėst. pulko eilinis Jonas *Kareiva*. Tačiau jo kapo neradome ir apie jį nieko nesužinojom. Matyt, jis žuvo kitoje vietoje, nes paaiškėjo, kad Ilūkštos apskr. esama bent 3 *Osinovkų*, bet jų visų dėl laiko stokos negalėjome aplankyti.

Už *Osinovkos* radome *Aronų* (*Aronen*) kaimą. Čia 1919 m. lapkričio mėn. 22 d. lauke, prie Dauguvos kranto, bolševikai nukovė 9 pėst. pulko viršilą Joną *Požemecką*. Sutikome jauną vyruką, kuris papasakojo, kad velionį *Požemecką* labai gerai atsimenąs. Parodė trobesį, kuriame jo lavonas gulėjęs. Lavoną mūsų kareiviai išvežę į Sventenę. Girdėjęs, kad ten žiurkės jam ausis nugraužę. Iš Sventenės lavoną būk į tėviškę išgabėję.

Iš *Aronų* nuvykome į *Padvinskį* (kaimas *Podvinskoje*). Ten turimomis žiniomis 1920 m. sausio mėn. 4 d. žuvo 9 pėst. pulko eilinis Povilas *Baranauskas*. Jo kapo čia nerandame ir jokių žinių apie jį negavome.

Iš čia nuvažiavome į *Gurnos* kaimą, kur esą žuvęs 6 pėst. pulko grandinis, kurio pavardės kol kas nepasisekė išaiškinti. Sutikome žmogelį ir paklausėme, ar jis nežino, kur čia yra palaidota Lietuvos kareivių. Jis atsakė, kad *Gurnos* apylinkėje tokių nėra. Čia buvęs tik vienas kareivis, sužeistas į kojas, bet nemiręs. Tačiau, jam netikėdami, dar užsukome į kitą vienišį, kur gyvena neva lenkai, *Zavadskiai*, labai lietuviški tipai. Į mūsų klausimą, ar nėra čia apylinkėje palaidotų Lietuvos karių, visa šeimyna vienu balsu džiaugsmingai sušuko, kad yra anoje pusėje *Dauguvos*, *Ribokų* kaime, palaidotas lietuvių kareivis *Prancišek* (*Pranas*), kuris pas juos ilgokai stovėjęs ir buvęs labai linksmas vaikinys ir didelis juokdarys. Matyt, jis buvo labai susigyvenęs su šia šeimyna, nes, minėdami velionį, vadina „mūsų *Pranas*“.

Vienas *Zavadskių* mus palydėjo iki *Dauguvos* kranto, parodė mūsų kariuomenės apkasus ir papasakojo, kur „jū *Prano*“ kapo ieškoti. Laiveliu persikėlėm per *Dauguvą* ir nuėjom į *Ribokų* kaimą. Ten paaiškėjo, kad kalbamas kareivis palaidotas gretimame kaime — *Slobodkoje*. Šis kaimas 1919 m. tūlą laiką buvo tarp lietuvių ir bolševikų ir labai dažnai jame abi pusės susiremdavo.

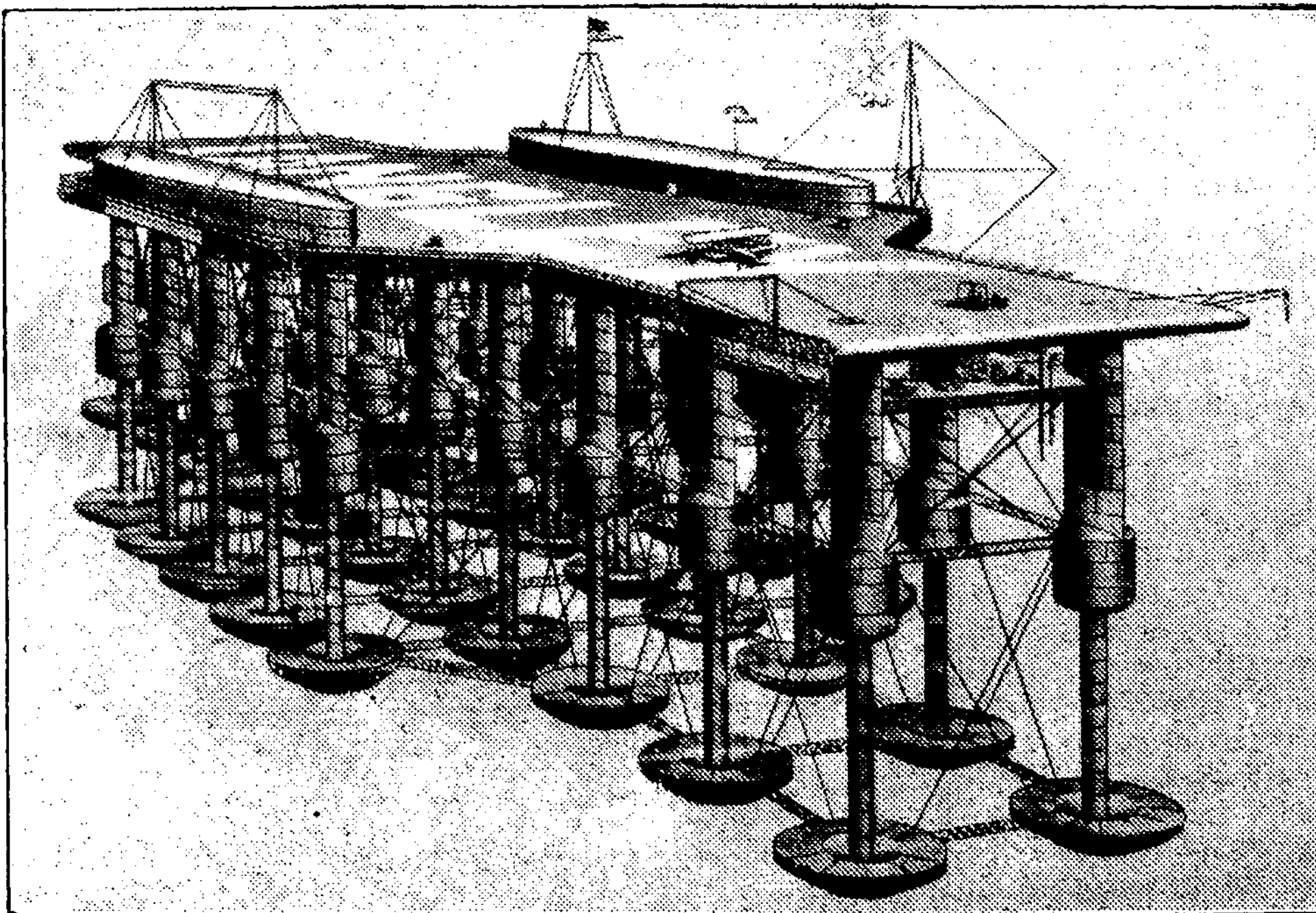
Nuvykę į *Slobodką* suradome moteriškę, kuri apsiėmė parodyti ieškomą kapą. Ji mus nuvedė į kaimo ganyklas pamiškėje ir parodė kapo vietą. Kapas neaptvertas, be jokio kryželio, karvių sutryptas. Dešimt žingsnių nuo jo yra kitas kapas. Tai, sako, esąs bolševikas palaidotas. Tuo tarpu pašaukė vietos gyventoją senuką *Justiną Kampaną*, kuris laidojo jų lavonus. Jis papasakojo, kaip 1919 m. rudenį mūsų kareiviai, persikėlę per *Dauguvą*, gerokai nuvijo bolševikus. Tačiau, grįždami atgal, per neatsargumą ir neapsižiūrėjimą nukovė savo draugą.

Iš tikrųjų šis nežinomo kareivio kapas daro šiurpulingą įspūdį, kai prisimeni, jog čia palaidotas jaunas linksmas vaikinys, savo noru stojęs į kariuomenės eiles ginti tėvynę nuo priešų. Tačiau likimo jam buvo lemta žūti nuo savųjų granatos. Jo sudraskytą kūną paskubomis, be karsto, be kunigo, be jokių apeigų visai negiliai užkasė kaimo paginoje, o kai pavasarį iš kapo išlindo jo drabužiai, tai vietos gyventojai užpylė dar keletą kastuvų žemės. Praėjo 10 metų, ir nebeliko to kapo žymių. O linksmojo *Prano* atminimas tik tūlų žmonių atminty tepasiliko. Taigi mūsų šventa pareiga neužmiršti tokių karžygių, o jų yra ne šis vienas. Jie negavo už savo darbus ir didžiausias aukas jokio atlyginimo. Tai bent jų kaulus, patekusius pas svetimuosius, apsaugokime nuo paniekos ir galvijų kojų mindymo.

Tuo tarpu sakydamas senukui *Kampanui* davėme porą latų, kad jis tuojaus supiltų antkapi, aptvertų kapą bet kokia tvorele ir pastatytų paprasčiausią kryžiuką.

(Bus daugiau).

Vyr. ltn. *Jakštas*.

Dirbtinė sala.

Atlanto vandenyne tikrai suplanuota pastatyti dirbtinė lėktuvams nusileisti stotis. Ji turės 365 mtr. ilgio, 61 mtr. plėčio ir bus iškilusi iš vandens 24 mtr. Ji bus pastatyta iš plieno ir kaštos 1.500.000 dolerių.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Kariški ešalonai.

Liepos mėn. 7 d. vienas po kito praėjo pro Kauną kariški ešalonai. Tai grįžo iš Varėnos vasaros stovyklos ir poligono mūsų kariuomenės dalys, atlikusios parengiamąjį kovos šaudymą (artilnerija, kulkosvaidininkai) ir pasipraktikavusios tinkamai derinti savo ugnies veikimą.

Nors nepaprastai daug per tą pratimų laiką buvo padėta darbo ir vargo, nors teko gyventi ne visada patogiose normaliose sąlygose, tačiau kareiviai atrodė žvalūs, gyvi ir linksmi žvalgėsi iš savo vagonų ir platformų aikštelių.

Geležinkelių kuopa.

Papuošti vartai, paviljonas, pratęstas tinklas iluminacijai, vainikai, vaidinimui pastatytos gražios dekoracijos. Kuopos kareivinių rajone, sulaukus 10 metų jubiliejinės šventės, šventadieniška nuotaka. Pamaldoms altorius pastatytas aikštėje ir papuoštas vainikais. Karo kapelionas kunigas Kryžanauskas pradeda mišias. Po mišių kapelionas sveikino geležinkeliečius ir priminė jiems aukštas pareigas prieš Dievą ir tautą. Toliau sveikino susisiekimo ministeris ats. pulk. Variakojis, gen. št. plk. Gerulaitis, plk. Papeliučka. Garsūs aidai „valio“, lydimi griežiamo „Tautos Himno“ ir 10 granatų šūvių saliuto, suskambėjo visam Radviliškiui, kada kuopos vadas kpt. Kūtkas pareiškė pasveikinimą ir kilniausius linkėjimus mūsų mylimam Respublikos Prezidentui ir vyriausybei. Netrukus trimito garsas pranešė visiems apie pietus. Kuopos valgykloje aukšti svečiai, visi kuopos karininkai pietavo tą dieną kartu su kuopos kareiviais. Dar kartą susisiekimo ministeris pasakė čia geležinkeliečiams apie jų nuopelnus Tėvynei ir Lietuvos geležinkeliams, pareiškdamas džiaugsmą, kad bendradarbiavimas ejo ir eina palaikant glaudžius ryšius bendram Tėvynės labui. Po pietų aukšti svečiai motorine drezina nuvyko į kuopos poligoną apžiūrėti ten vedamus žemės darbus ir jau pratęstą geležinkelio šakos dalį.

15 val. prasidėjo sporto žaidimai ir rungtynės. Radviliškiėčių per 2000 atėjo žiūrėti mūsų jaunų sportininkų. Nuolat darbuojasi fotografai. Visų nuotaka linksmas.

19 val. ten pat aikštėje buvo pradėtas misterijos Paukštelio „Palaiminti būkit“ vaidinimas. Dėl įspūdingumo ir pabrėžimo brangumą mūsų dvasiai senovės kunigaikščių statytų Lietuvoje pilių, misterijos veiksmas — vaidinamas ne pagal autoriaus nuomonę — ūkininko trobelėje, bet senos pilies griuvėsiuose. Vaidintojai savo roles atliko gerai. Ypatingo įspūdžio sudarė garsūs kunigaikščio Gedimino žodžiai. Jo balsas toli aidėjo ir šiuurpiais vėrė klausytojų širdis. Po misterijos suvaidinta 1 veiksmo linksmas komedija „Alėjos margumynai“. Po to prasidėjo šokiai ir tęsėsi iki 23 val. 30 min. Nenorom skirstėsi namo jaunimas. Mat, norėjo dar šokti!

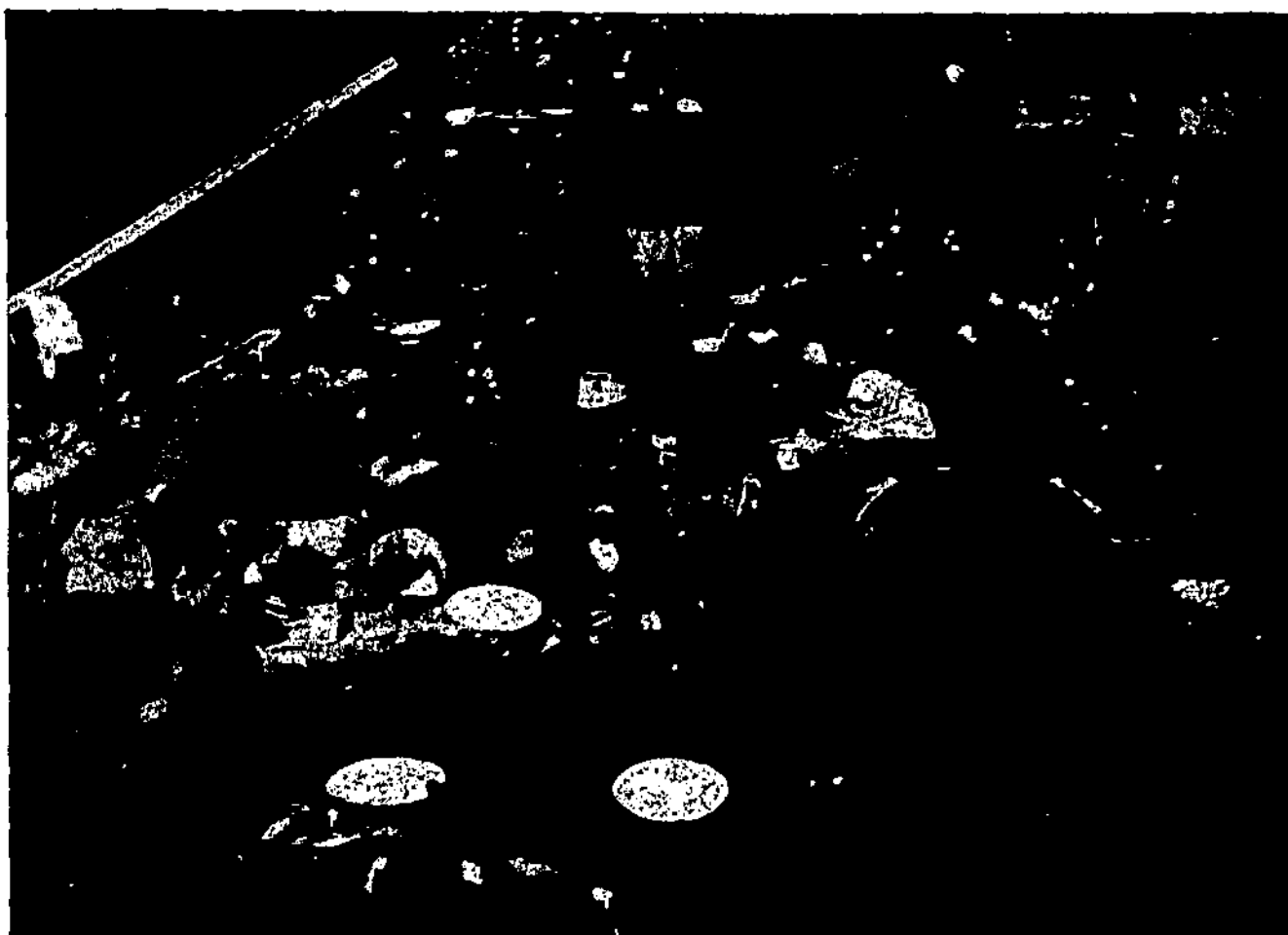
Reikia pažymėti, kad 21 val. kuopos karininkai surengė balių, kuris praėjo kuo geriausia nuotaka.

Keletą dienų mūsų provincijos kampelyje tik kalbėjo apie kuopos šventę, sporto rungtynes ir vaidinimą. Tokių pramogų radviliškiėčiai sulaukia tik kartą metuose.

B-as

D-ro J. Basanavičiaus vardo Karo Ligoninė.

Prie aukščiau minėtos ligoninės yra karo sanitarijos puskarininkių mokykla. Š. m. birželio mėn. 29 d. minimos m-los mokiniai surengė šeimynišką vakarėlį. Buvo vaidinama: Kėsiūno „Vergijos griuvėsiuose“ 4-ų v. drama. Suvaidino palyginamai gerai. Ypatingai reikia pažymėti p. Petrauską, vaidinusį Igno rolėje. Šis žmogus, matyt, turi įgimtos meniškos sielos, nes kaip toks jis sugebėjo reikiamose vietose susikaupti.

Šaulių pietūs po atviru dangumi (1929 VI. 23-24).

Be to, jis jau mūsų kariuomenės scenoje nebe pirmą kartą pasirodo ir vis su pasisekimu.

Svečias.

Moterų kariškas parengimas Sovietuose.

Paskutiniu laiku kariškojo parengimo organizacijai „Osoviachim“ priskaitoma per 700.000 moterų.

Suomijos „Šiuckoro“ vasaros stovykla.

„Šiuckoro“ (šaulių sąjungos) pietų vakarų apygarda gavo prie Nodendole maudyklos nemažą žemės sklypą, kur įrengs vasaros stovyklą. Čia bus pastatyti barakai žmonėms, virtuvė, valgykla, uždengta ir atvira šaudykla ir kit. Stovykloje šiemet bus surengti sanitarijos ir savaitiniai ryšio kursai.

Daugiausia bus kreipiama dėmesio į stovyklos dalyvių fizinę lavinimą ir šaudymo mokymą.

Raudonojoj kariuomenėje įvedami „kariškieji vertėjai“.

Revoliucinės karo tarybos įsakymu, kariuomenėje įvedama kariškų vertėjų kategorija. Kariškais vertėjais gali būti karininkai, kurie moka vieną arba kelias iš šių svetimųjų kalbų: anglų, vokiečių, prancūzų, lietuvių, lenkų, estų, suomių, rumunų, turkų, kinų, persų ir japonų.

Vertėjo vardą gali suteikti apygardų ar tolygūs viršininkai. Norį kariško vertėjo vardą įgyti, bus tikrinami tam tikrose komisijose. Atsižvelgiant į tikrinamojo asmens tos ar kitos kalbos mokėjimo laipsnį, vertėjo vardas bus duodamas 1-os, 2-os ar 3-čios kategorijos.

3-čios kategorijos vertėjas turi mokėti išversti į rusų kalbą straipsnį iš svetimos karo literatūros, 2-ros kategorijos vertėjas turi mokėti išversti straipsnį iš rusų kalbos į svetimą ir mokėti susikalbėti. 1-os kategorijos vertėjas — visiškai gerai mokėti svetimą kalbą.

Kariško vertėjo vardas duodamas trims metams. Po to laiko vertėjai vėl bus komisijų tikrinami. Vertėjai prie savo mėnesinės algos gaus tam tikrą priedą: 3-čios kategorijos — 10 rublių, 2-ros — 15 rublių ir 1-os — 25 rublius. Svetimų tautų karininkams, kurie moka kuria nors minėtų kalbų, kai po savo gimtąją kalbą, toks specialūs priedas nebus mokamas.

Suomių moterų kariško parengimo kursai.

Tuusule prie „Šiuckoro“ karininkų mokyklos, nuo birželio 3 ligi 24 d. veikė moterų kariškos organizacijos „Lott“ kariams kursai. Šiuose kursuose moterys buvo mokomos sanitarijos, maitinimo ir kanceliarijos darbų.

Karo aviacijos fotografija.

Amerikos karo aviacijos karininkams pavyko padaryti fotografijos nuotraukas iš 11.550 metrų aukštumo.

Didieji rudens manevrai.

Lenkų kariuomenės didieji rudens manevrai bus Lydos — Baranovičių rajone rugpiūčio mėn. 1 — 15 d. laikotarpyje. Manevruose dalyvaus visos ginklų rūšys. Manevrams vadovaus, tur būt, armijos inspektorius generolas Romer.

Ir geltonsnapiai rengiasi karui prieš Lietuvą.

Kaip ir kasmet, taip ir šią vasarą, pasibaigus mokslo metams, t. y. birželio mėn. pabaigoje, prie Lietuvos — Lenkijos demarkacijos linijos susirinks iš visos Lenkų teritorijos į vasaros stovyklas skautų ir šiaip moksleivių bei studentų būreliai. Viso čia susirinksia per 1000 žmonių.

Atvyko treneris. Šiomet Kauno futbolo apygarda pasamdė trenerį per Vengrijos futbolo trenerių kolegija, kuri rekomendavo savo narį diplomuotą futbolo trenerį ir teisėją p. P. Nagy. Naujas treneris į Kauną atvyko birželio 23 d. ir pradėjo treniruotes.

Pirmenybių kalendorius. Sporto lyga svarbesnėms rungtynėms ir pirmenybėms nustatė šį laiką: 21. VII tarp miestinės lengvosios atletikos rungtinės tarp Kauno ir Klaipėdos. VII. 14 vandens sporto Kauno pirmenybės. VIII. 17 — 18 — lengvosios atletikos Lietuvos pirmenybės Klaipėdoje. IX. 7—8 lengvosios atletikos Kauno pirmenybės. VIII. 24 ir 25 — paskirta „Makabi“ sąjungai, kuri šiomis dienomis švęs savo 10 metų sukaktuves. Be to, nustatyta dar visa eilė rungtynių, kaip teniso, dviračių, motociklų, sunkiosios atletikos ir kt.

Šarkio priešas jau žinomas. Birželio 27 d. Nevjorke įvyko bokso rungtynės pasaulio pirmenybėms tarp vokiečio Šmelingo ir ispano Paolino. Šios rungtynės amerikiečiams buvo didžiausia sensacija, nes arenoje susitiko du europiečiai, kas jiems nėra taip įprasta matyti. Pirmos žinios apie šias rungtynės praneša sekanti. Dar prieš prasidedant rungtynėms, stadione susirinko didžiulė žmonių minia. Atvykusį pirmuoju vokiečių bokso čempioną Šmelingą sutiko oviacijomis 50.000 žiūrovų minia. Tuoj po jo pasirodė jo priešas ispanų bokso čempionas Paolino. Po susipažinimo abiejų dalyvių su dviem populiariausiais J. A. Valstybių boksininkais Jack Sharkey (Žukauskas) ir T. Toughoram, prasidėjo rungtynės. Kova beveik visuos rondo buvo kritinga. Ypatinai kritingai praėjo penki roundai. Paskutiniuos rondo kovą darėsi vis at-

kaklesnė. Galop atėjo paskutinis roundas, kuris sudarė Šmelingo kovos tikslą. Paolino beveik sugriuvo. Jis buvo teisėjo išvestas iš rungtynių vietos ir nugalėtoju paskelbė Šmelinga.

Iš 15 roundų Šmelingas laimėjo 9, Paolino — 3 ir 3 baigėsi be rezultatų.

Dabar yra žinomi tik du kandidatai į laisvą pasaulinio čempiono vietą. Jie yra šių rungtynių laimėtojas vokiečių Šmelingas ir mūsų tautietis Sharkey - Žukauskas. Kam teks bokso „karūna“ parodys netolima ateitis, kai rugsėjo ar spalio mėn. arenoje susitiks minėti vyrai. Iki rungtynių liko dar keli mėnesiai, bet amerikiečiai jau prie jų ruošiasi.

5927 kilometrų bėgimas pasibaigė. Bėgimas skersai Ž. Amerikos kontinentą Naujorkas - Los Angeles baigtas. Bėgimas buvo suskirstytas per 75 etapus. Pirmas atbėgo suomis Salo per 525 val. 57 min. 20 sek.; antras italas Gavuzzi per 526 val. 7 sek. Vidutiniai per valandą bėgta 12.000 mtr. Bėgimas buvo pradėtas kovo mėn. 31 d.

5 p. pulkas — Aviacijos štabas 12:0 (7:0). Birželio mėn. 16 d. 5 p. pulko aikštėje įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp 5 p. pulko ir aviacijos štabo pirmųjų futbolo k-dų.

Pačioj rungtynių pradžioj kėstutiečiai žaidimo iniciatyvą paima į savo rankas ir per visą kėlinį spaudžia aviacijos štabą. Iš pradžių aviatoriai smarkiai ginasi, bet įvarginti smarkaus kėstutiečių puolimo neišsilaiko ir praleidžia į savo vartus 7 golus.

Antro kėlinio pradžioj, pagerbus žuvusįjį sportininką aviacijos kap. Gudyną, kėstutiečiai vėl pradeda smarkiai spausti aviatorius, kurie, matydami, kad atsirevanšuoti nepajėgs, stiprina savo gynimą. Iš dalies tai jiems ir pavyksta, nes per šį kėlinį praleidžia tik 5 golus. Rungtynės baigiamos 12:0 kėstutiečių naudai. *V. p. Salem.*

8 pėst. pulkas. Šią savaitę susiorganizavo pulke nauja štabo raštininkų futbolo komanda ir jau pradėjo treniruotis. Viešai pasirodyti mano per šių metų pulko šventę.

Tenka laukti gerų vaisių, nes susibūrė rimtos jėgos, ir nors ne plačiai, bet rimtai užsimojo.

Šešupės Žvirgždas.

Į v a i r e n y b ė s.

Auto transporto priemonių kiekis.

Oficialiniais duomenimis visoje Lenkijoje šių metų pradžioje buvo 34.298 automobiliai, motociklai ir kitos auto priemonės (be kariškų); 1928 metų pradžioje tebuvo 25.656 automobiliai bei motociklai. Tuo būdu per vienus metus jų skaičius padidėjo 33,2 nuoš. Šių metų pradžioje buvo:

automobilių	21.686
autobusų	2.841
sunk. autom.	4.896
motociklų	4.597
kitų autotransp. priem.	278

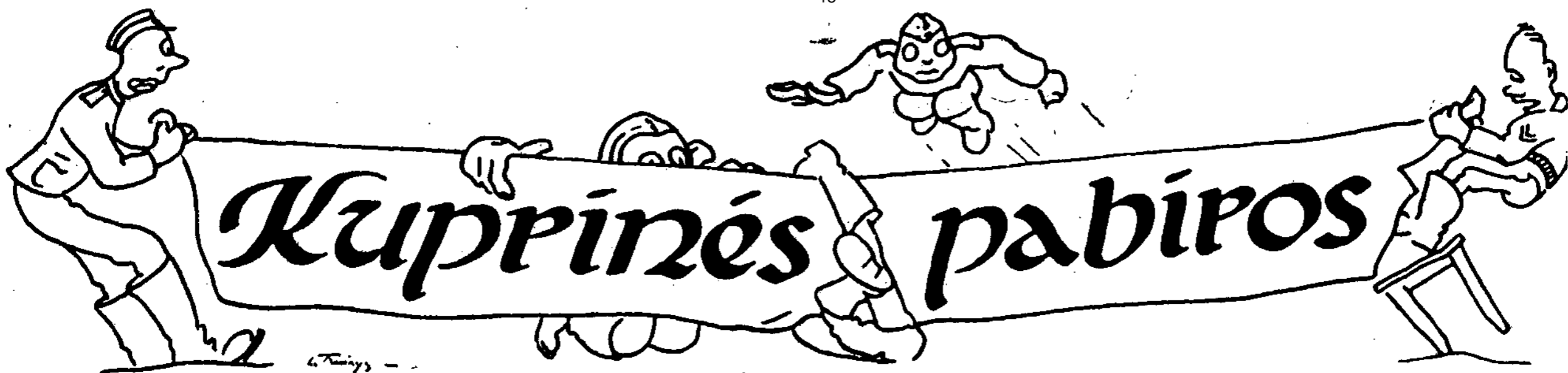
Vaivadijomis šis bendrasai skaičius skirstosi taip:

Varšuvos mieste	7.146
Varšuvos vaivadijoje	2.484
Poznaniaus vaivadijoje	5.739
Silezijos vaivadijoje	3.820
Pajūrio (Torno)	2.796
Lodzės vaivadijoje	2.637
Krokuvos vaivadijoje	2.529
Lvovo vaivadijoje	1.901
Kelcų vaivadijoje	1.899
Liublino vaivadijoje	670
Baltstogės vaivadijoje	628
Stanislavovo vaivadijoje	511
Vilniaus vaivadijoje	460
Volyniaus vaivadijoje	394
Polėsės vaivadijoje	238
Tarnopolio vaivadijoje	229
Naugarduko vaivadijoje	217

Kiek kaštuoja blaivybės palaikymas.

Jungtinėse Valstybėse prohibicijos (blaivybės) įstatymo palaikymas iki šiol valstybės išdui kaštavo 900 milijonų dolerių. Čia dar nepriskaityti nuostoliai, kuriuos valstybės išdasturėjo dėl degtinės monopolio panaikinimo. Tie nuostoliai sudaro apie 850 milijonų dolerių kasmet.

Per visą įstatymo veikimo laiką yra nukauta per 200 asmenų — kontrabandininkų ir policijos tarnautojų.

Eil. Žvairakio flirtas ir pažintis.

Kareivių leksikone žodžių: „nežinau“, „nemoku“ — visai nėra.

Štai kad ir prie gražuolės Teklytės joks pilietis negalėjo prisisukti, bet eilinis Žvairakis surado progą. Mat, eil. Žvairakio širdis ne koks kurpalis ar bulbinis kleckas, o įvairiaspalvių jausmų pilna, todėl žino skonį ir, jei dėl gražuolės Teklytės jam teko pora valandų pavartyti smagenimis, suradimui tam tikros progos susipažinti, tai visai buvo verta.

Teklytė buvo verta dėmesio ir ji turėjo laimę. Jos „laimė“ susidėjo matuojant iš apačios į viršų, iš šilkablaudzčių kojyčių, aukščiau taip pat viskas savo vietoj pūpsėjo — ir gražaus veidelio. Žodžiu, „fain“ ir „zgrebni“ panelė. Gal tik per didelį nesusipratimą nepateko į „Mis Europos“ gražuoles.

Eil. Žvairakis griebėsi gudrybių. Dar prieš kariuomenę sesuo buvo jam išaudusi puikią juostą kelnėms pasirišti (kad nenusmuktų). Taigi, tą juostą suradęs, atmatavo savo blaudos aukščiausioje vietoje, nukirpo ir išėjo „žvejoti“ išsvajotosios. „Išsvajotoji“ senai jau šlifavo šaligatvį ir pusbalsiai niuniavo linksmą „Bubličkų“ motyvą.

Buvo vidudienis. Saulutė šypsojo. Jis sekdamas ją pradėjo veikti.

— Atsiprašau, panele, tamsta pametei savo pančiakaitės užraikštį, — ištiesęs kelnių juostos galą prašneko jis.

— Užraikštį? — atsigrėžusi nusistebėjo, šyptelėjo ir paraudo ji. — Ne, tai ne mano. Ačiū.

— Dievaži tamstos. Aš mačiau kaip jis iš po sionėlio nusviro. Prašau, — nesiliovė jis.

— Bet, kad jis ne mano, — jau imdama „dovana“ ginčijo ji.

— Vis tiek, prašau, prašau. Gal leisite užrišti, Aš moku.

— Dėkui. Aš pati...

— Gal pakeliui mums, panele, jums vienai nuobodu. Aš palydėsiu, gerai?

— Prašau labai malonu...

Ir jie ėjo greta.

„Po šimts velnių, kaip sekasi, — pamanė jis. Jis tvirtai žinojo, kad merginos myli gražią kalbą ir komplimentus, o visi vyrai mėgsta tik grožį, todėl ilgai negalvojęs pradėjo šneką, kurią jis pats daugiau mėgo.

— Pasakykit, panele, ar tamsta mokate per turniką apsiversti?

— Per turniką? Ne...

— Negerai, o aš moku. O per kumelę ir nemo-kate šokinėt?

— Nesuprantu...

— Labai gaila, o geras dalykas. Tai, tur būt, ir „žąsies žingsniu“ nevaikščiojate, panele?

— Atsiprašau, aš visai tamstos nesuprantu...

— Nieko tokio, panele, jei leisite aš visas „štukas“ jums išmokyti. Pirma susipažinkime. Kaip

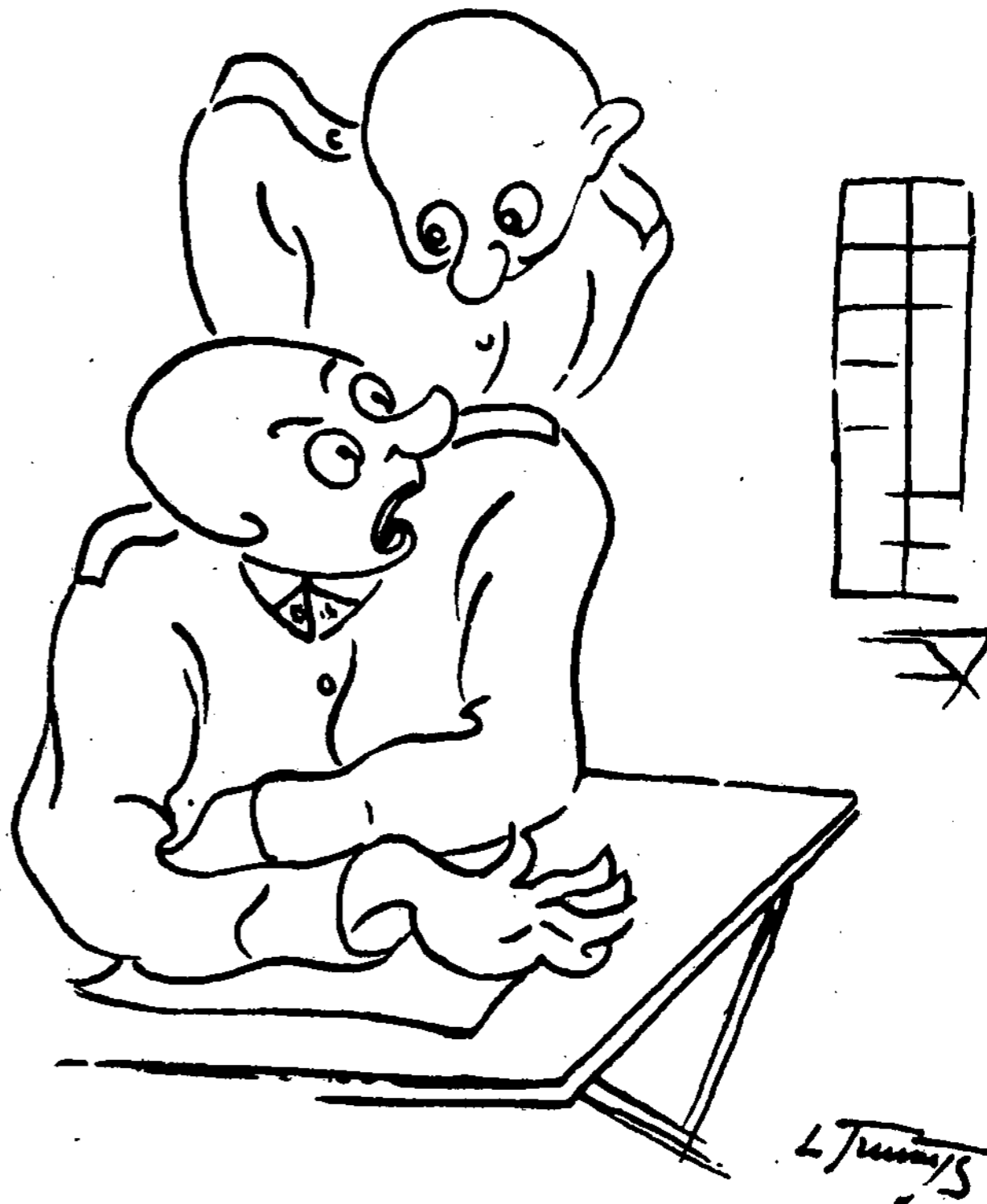
tanista pamėgdžioja? Gi aš eilinis... ne, ne, būsima-sis grandinis, o gal ir puskarininkis Leksiukas Žvai-rakis...

— O aš... vadinuos Teklytė... — susisarmatijo.

Po keletos valandų mėnulis, akis pastatęs, stebėjosi iš jų. O juodu šnekėjo apie morkas, meilę, burokus ir...

Nėra negalima, viskas būna... *Benerumša.*

Nesusipratimai dėl galvosūkių.

— Stepai, a Stepai! Tu jau galvosūkį sprendi?

— Šalin išnaudotojau! Vėl tykai nusirašyti spren-dimą?

Katras gudresnis.

Važiuoja atostogų grandinis Baraišis ir eil. Dirsė. Abudu sėdasi į traukinį ir žvalgosi.

Diršė. — Lipk greičiau, dar mašina pabėgs.

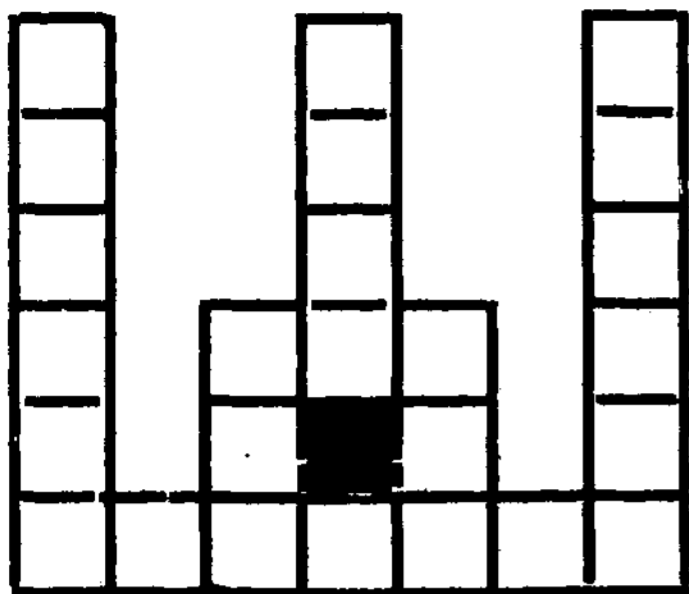
Baraišis. — Palauk! Kuris čia paskutinis vagonas?

Diršė. — Ar ne vis tiek!

Baraišis. — Mat, kad ne. Aš niekad nesėdu į paskutinį traukinio vagoną, nes jis dažniausiai susikulia per katastrofą.

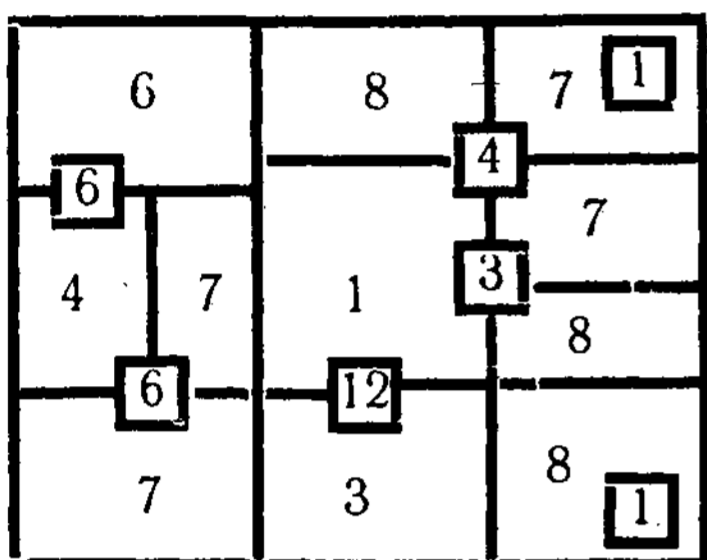
Diršė. — Taigi, aš visai dabar nesuprantu, kuriems dar galams ir bekabina prie traukinio tą paskutinį vagoną? — visai rimtai palaikė draugą.

Galvosūkių 17 nr. sprendimas.

Gerai išsprendė šie asm.: 1) virš. *Motėjanas* (3 oro esk.), 2) vyr. pusk. *K. Vadzišius* (1 p. p. št.), 3) *N. Dragūnas* (Kaunas), 4) virš. *Kairys* (2 art. p. 1 bt.), 5) v. pusk. *Natautas* (2 art. p. 1 bt.), gr. *Br. Jasiūnas* (g. k.), 7) v. p. *J. Paliulis* (2 p. p. 3 k.).

Galvosūkių 18 nr. sprendimas.

Gerai išsprendė šie asm.: 1) gr. *B. Jasiūnas* (glž. k.), 2) virš. *Kairys* (2 art. p. 1 b.), 3) vyr. p. *Natautas* (2 art. p. 1 b.), 4) *P. Sirgėdas* (L. Šančiai), 5) vyr. pusk. *J. Paliulis* (2 p. p.).

Naujos knygos.

Esmaitis. Sakalėlis. Elementorius. Kalbos mokslo ir skaičiavimo pradžia. 11-tas leidimas. „Spaudos Fondas“. 1929 m.

Naujai išleistas elementorius „Sakalėlis“ labai išsiskiria turiniu ir technika ne tik iš ankstyvesnių minėto elementoriaus laidų, bet ir iš kitų mūsų elementorių. Tai be ne pirmas pas mus elementorius, kuriame kalbos mokymui panaudojami naujais ir tikriausi mokymo metodai. Minėti metodai, keldami vaikų aktyvumą, daro mokymą natūrališku ir lengvu. Pavyzdžiui, supažindinant vaikus su nauju garsu ir jo pažymėjimu rašte — raide jau nebeapsitenkinama, kaip seniau, vien tik skaitymu ir rašymu, bet pažinta garsą — raidę sudeda iš šipuliuku bei šiaudelių, lipdo ją iš molio, piešia ir karmo iš popieros. Vaikai, panaudodami garsui — raidei pažinti kuo daugiausia pojūčio, greičiau ir lengviau jas pažįsta ir geriau įsižiūri.

Elementoriaus turinio suskirstyme taip pat matyti pažangumas. Elementoriaus turinys suskirstytas kompleksais, tai yra vienoje mokymo temoje sujungta keletas mokymo dalių. Todėl minėtas elementorius moko ne tik skaityti, bet ir kalbos taisyklių ir skaičiavimo.

Elementorių puošia daugelis reikalingų spalvotų ir paprastų paveikslų.

Tuo būdu naujoji „Sakalėlio“ laida yra mūsų pedagogiško tobulėjimo laimėjimas.

Bet ir čia, kaip ir kituose mūsų elementoriuose, trūksta dar vieno, gal ir svarbiausio jų elemento — tai jų sielos.

Visi mūsų elementoriai turi tą ydą, kad jie nors ir sudaryti lietuvių kalba, bet nėra **lietuviški**. Iš mūsų elementorių vaikai yra tik mokomi, o ne auklėjami. Tuo tarpu mokymas ir auklėjimas nėra atskiriami ir dažniausiai tie pedagogiški veiksmai yra jungiami vienoje sąvokoje — auklėjamas mokymas. Ypatingos gi reikšmės vaikų auklėjimui turi elemen-

torius. Jis, būdamas pirma knyga, palieka vaikui ilgiausių atsiminimų, giliausių įspūdžių ir daugiausia veikia jo pasaulėžiūrai nustatyti. Elementorius yra svarbiausia pedagogiška priemonė žmogaus gyvenimo tikslui pažinti ir keliamis nustatyti, kaip to tikslo siekti.

Mūsų gyvenimo tikslas, be abejo, yra tarnavimas savo artimesnėms — savo tautai ir valstybei — Lietuvai. Mūsų vaikai turi būti tautiškai — valstybiškai išauklėti, tačiau tokio auklėjimo mes savo mokyklose kaip ir neturime. Tai lengvai kiekvienas pastebės pažiūrėjęs vieną kitą mūsų elementorių arba nors kitą skaitymo knygą. Visuose mūsų elementoriuose mes visai nerandame žinių apie tėvynę, tautą, jos karžygius, valdžią ir t. t., apie visa tai, kas auklėtų mūsų vaikus tikroji lietuvių dvasioj.

Kai kas pedagogų pasakytų, kad yra labai sunku vaikus supažindinti su sąvokomis tauta, tėvynė, valstybė ir kit. Tačiau tučiu pastebėti, kad tai bus sunku tik tam, kuris veiks tik abstraktinėmis sąvokomis, o ne gyvenimo pavyzdžiais. Taip, pavyzdžiui, parodžius 7—9 metų kaimo vaikams Vytį, tik 6 iš daugiau kaip 200 vaikų atsakė, kad tai yra raitelis, o visi kiti teisingai jį pavadino, nors dauguma jo reikšmės nesuprato. Supažindinant vaikus su garsu — raide „V“ visai lengvai galima vietoj padedančių jų pažinti paveikslų — varnos, voro, voko padėti Vytį ir pakalbėti apie jo reikšmę. Tiksliai pagalvoję ir dėl kitų, dabar bauginančių mūsų pedagogus, auklėjamų sąvokų rasime paprastos medžiagos supažindinti vaikus su tauta, jos tradicijomis, valstybe ir kit. kas auklėtų mūsų vaikus tikrais lietuviams ir sąmoningais mūsų valstybės piliečiais.

Dėl minėtos auklėjamos elementoriaus „Sakalėlio“ krypties ir šis gražus leidinys, kaip ir visi kiti skiriami mūsų vaikams, kariuomenėje neturėtų būti vartojamas. *P. T-ka.*

Grybauskas, K. provizorius. Namų vaistinė. Kaunas, „Spaudos Fondas“. 1929. 56 pusl. Kaina 1 lt.

Knygelėje surašyta 147 vaistai, kuriuos patariama turėti namų vaistinėje. Visi jie gali būti vartojami be gydytojų nurodymų. Knyga skiriama tiems piliečiams, kurie „nelaimėi atsitikus dažnai ieško sau ne medicinos pagalbos, bet neleistių šundaktarių patarimo“. Gera dovana ūkininkams.

Mičiulis, J. Panevėžio mokytojų seminarija prieš karą ir dabar. Panevėžys, 1929. 40 pusl.

Panevėžio mokytojų seminarija buvo įsteigta dar 1872 metais, t. y. rusų viešpatavimo laiku, o 1919 m. atstatyta. Per 10 metų ji davė kraštui 242 mokytojus. Knygoje randame įdomių prof. J. Jablonskio atsiminimų, kuriame teko 1906—1908 metais mokytojauti šioj seminarijoj. *A. R-as.*

Kauno miesto planas. Sustatė 1929 m. Kauno miesto matininkas J. Salėnėkas. Išleido Cezaris Petrauskas. „Spindulio“ B-vės spaustuvė. Kaina nepažymėta.

Atskiromis spalvomis planas suskirstytas į mūrinius ir medinius rajonus. Jame nurodyti miesto rajonų pavadinimai, policijos nuovados ir taikos teisėjų rajonai bei jų veikimų plotas. Turi alfabetinį gatvių pavadinimų sąrašą ir pažymėtą raidėmis ir skaitmenimis tinklėlį, kas labai palengvina reikiamos gatvės plane suradimą. Yra jame ir svarbesnių valstybinių bei visuomeninių įstaigų numeruotas sąrašas. Plano mastas 1:5000 ir jis apima patį Kauną su Žalioju kalnu, Viliampolę, Aleksotą su Aukš. Freda ir Šančius. Gaila tik, kad planas neįtrauktas ir A. Panemunė. Rodos laikas būtų nusikratyti rusiškojo dalinimo Kauno priemiesčių į „kauniškuosius“ ir „suvalkiškuosius“. Plane pažymėtos ne tik jau esamosios, bet ir projektuojamosios gatvės. Yra keletas bet nereikšmingų klaidų.

Bendrai, leidinys sveikintinas ir visiems, o ypač menčiau su miestu susipažinusiems, naudingas.

Mjr. Kuizinas.

Pranešimas.

7 p. Ž. K. B. pulkas savo 10—ties metų gyvavimo sukaktuves švęs ne liepos 1, bet rugpiučio 15 d.

Kaina visiems.: metams 8 lt., pusmečiui 4 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Atskiras nr. — 30 ct. **Skelbimai:** petito eilutė 50 ct.; prieš tekstą dvigubai. **Adresas:** Kaunas, Nepriklausomybės aikštė.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius kpt. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

85 39 699